

Skolkuratorers upplevelser av ungdomars stödbehov

Nea Salvén

Examensarbete
Det sociala området
2020

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	7725
Författare:	Nea Salvén
Arbetets namn:	Skolkuratorers upplevelser av ungdomars stödbehov
Handledare (Arcada):	Ingmar Sigfrids
Uppdragsgivare:	
<p>Sammandrag:</p> <p>Syftet med detta examensarbete är att kartlägga ungdomars stödbehov genom kuratorers upplevelser. Som metod i arbetet används ett frågeformulär med öppna frågor och informationen som samlas analyseras genom kvalitativ innehållsanalys. Forskningsfrågan för arbetet är: i vilka situationer behöver ungdomar stöd i skolan och i vardagen? Frågeformuläret skickades till kuratorer på andra stadiet i Helsingfors. På frågeformuläret svarade tio kuratorer. I svaren kommer det fram fyra olika huvudteman som ungdomar behöver kuratorns stöd i. Dessa teman är att bli självständig, psykisk hälsa, relationer och stöd i studier. Det kommer fram att unga behöver kuratorns stöd i diskussioner kring den egna identiteten men också praktiska ärenden som att hitta en bostad. Det kommer också fram att många unga upplever ensamhet, ångest, depression och andra känslor som relaterar till den psykiska hälsan. Unga har också olika relationer med till exempel sina vänner, sin familj och skolans personal vilka ibland står i konflikt och då vänder de sig till kuratorn. Stöd i studierna handlar ofta om till exempel motivationsbrist som leder till frånvaro eller andra svårigheter i skolgången och då kan kuratorn fungera som stöd. I fortsättningen kunde man forska kring skillnaderna på stödbehoven i yrkesskolor och gymnasier.</p>	
Nyckelord:	Skolkurator, unga, ungdomar, stödbehov, skolmiljö
Sidantal:	49
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	26.05.2020

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Social Services
Identification number:	7725
Author:	Nea Salvén
Title:	School counsellors' experiences about young people's support needs
Supervisor (Arcada):	Ingmar Sigfrids
Commissioned by:	
<p>Abstract:</p> <p>The purpose of this study is to identify young people's support needs through school counsellors' experiences. As a method in the study a questionnaire with open questions is used and the information collected is analyzed through content analysis. The research question in this study is: in what situations do young people need support in school and in everyday life? The questionnaire is sent to counsellors working in high schools or vocational schools in Swedish or Finnish in Helsinki. Ten counsellors replied to the questionnaire. The answers show four different main themes in which young people need the counsellors support. These themes are to become independent, mental health, relationships and support in studies. The results show that young people need the counsellors support in discussions about their own identity but also practical matters such as finding a home. It also emerges that many young people experience loneliness, anxiety, depression and other feelings related to mental health. Young people also have different relationships with, for example, their friends, their family and the school staff who sometimes conflict and then they turn to the counsellor. Support in the studies is often about, for example, lack of motivation that leads to absenteeism or other difficulties at school and then the curator can act as support. In the future, research could be conducted on the differences in support needs in vocational schools and high schools.</p>	
Keywords:	School counsellor, Young people, youth, support needs, school
Number of pages:	49
Language:	Swedish
Date of acceptance:	26.05.2020

INNEHÅLL

1	Inledning.....	6
2	Bakgrund.....	7
2.1	Ungdom	7
2.2	Kuratorns uppgifter	9
2.3	Lagstiftning	10
3	Syfte och frågeställning	11
4	Teoretisk referensram	11
4.1	Sociokulturell inspiration	12
4.2	Empowerment	13
4.3	Utvecklingspsykologi (åren 12–20)	14
4.3.1	<i>Den fysiska utvecklingen.....</i>	<i>15</i>
4.3.2	<i>Den kognitiva och socioemotionella utvecklingen</i>	<i>16</i>
5	Tidigare forskning.....	17
6	Metod.....	21
6.1	Frågeformulär som metod	21
6.2	Urval av informanter	24
6.3	Etiska aspekter	24
6.4	Innehållsanalys.....	26
7	Resultatredovisning.....	27
7.1	Att bli självständig.....	28
7.2	Psykisk hälsa.....	29
7.3	Relationer	31
7.4	Stöd i studierna	32
8	Analys.....	33
8.1	Att bli självständig.....	34
8.2	Psykisk hälsa.....	35
8.3	Relationer	37
8.4	Stöd i studier	38
9	Diskussion	39
9.1	Resultatdiskussion	40

9.2	Metoddiskussion.....	43
9.3	Fortsatt forskning.....	44
Källor.....		45
Bilagor.....		47
9.4	Bilaga 1	47
9.5	Bilaga 2	48

Tabeller

Tabell 1 Övergripande teman som ungdomar behöver stöd i	sida 23
---	---------

1 INLEDNING

Ungdomarna idag har flera olika typer av problem som syns i skolmiljön. Det kan handla om ensamhet, depression eller utmaningar gällande skolgång. Skolkuratoren är en viktig person som kan stöda unga i dessa funderingar. (Wallin 2011 s.85-89)

Sedan 1960-talet har det funnits skolkuratorer i Finland. Kuratorers arbete är ändå i ständig utveckling och det finns inte ett enhälligt sätt som alla skolkuratorer skulle jobba på i olika skolor. Skolkuratorns arbete kan se mycket olika ut i olika skolor. Vissa kuratorer använder mycket tid till att träffa enskilda elever och fokuserar på de problemen de har medan andra har mer fokus på förbyggande arbete. Det som alla skolkuratorer ändå strävar efter är att ungdomarna skall utexamineras från skolan och bli goda medborgare i samhället. De vanligaste problemen som ungdomarna har är brist på motivation, brist på arbetsro, inlärningssvårigheter samt mental ohälsa. De problemen unga upplever har blivit mer mångfacetterade och vissa kuratorer upplever att de har svårigheter att hållas i kapp med förändringarna i samhället. (Kurki et. al. 2006 s.20–21).

I detta arbete kartlägger jag ungdomarnas stödbehov från kuratorns perspektiv. Detta gör jag genom att undersöka kuratorers upplevelser om sitt arbete och hur de arbetar med unga. Jag är ute efter kuratorers erfarenheter gällande ungas stödbehov. Fokuset ligger på kuratorer som jobbar på andra stadiet, det vill säga yrkesskola eller gymnasium i Helsingfors. Som arbetsspråk kan de ha svenska eller finska. Jag är intresserad av att undersöka detta för att se hur arbetet ser ut idag och vilka stödbehov dagens ungdomar har.

Vi började skrivandet av examensarbetet tillsammans med socionomstuderande Patrick Koski men på grund av olika tidtabeller bestämde vi oss för att skriva skilda arbeten. På grund av detta är vissa delar av arbetet samma medan vissa skiljer sig från varandra. Materialet som vi delar på är stycken av inledning och bakgrund. Dessutom delar vi på teoretiska referensramen och tidigare forskningen med vissa ändringar. Det insamlade materialet delar vi också på. Vi skickade ut frågeformuläret tillsammans och jag kommer i detta arbete fokusera på de fyra första frågorna medan Patrick Koski i sitt kommande arbete analyserar de fyra sista. Vi jobbade mycket intensivt med detta arbete tillsammans och ansåg att det var för allas fördel att dela på det material vi hade samlat tillsammans.

2 BAKGRUND

I detta stycke tas upp vad ungdom kännetecknas av och vilka viktiga teman hänger ihop med ungdomen. Det tas också upp hur skolkuratorer jobbar och vilka de främsta uppgifterna är. Dessutom ligger det lite fokus på lagstiftning som styr skolkuratorns arbete.

Aila Wallin skriver om att den första arbetsplatsen för skolkuratorer kom år 1966 i Kotka. Efter år 1970 kan man tala om att socialt arbete i skolan har fått sin ordentliga början. I slutet av 1970-talet skapades *Kouluuraattoreiden käsikirja* för att bättre kunna utveckla kuratorers arbete så att de möter studerandes behov. (Wallin 2011 s. 43-45).

2.1 Ungdom

Från ett utvecklingspsykologiskt perspektiv börjar ungdomstiden från ungefär 12 års åldern och fortsätter till cirka 20 års åldern. Till den tiden hör mycket fysiska men också mentala förändringar. Den egna identiteten börjar också formas i den tiden. Mera om den fysiska och psykologiska delen tar jag upp i delen om utvecklingspsykologi under teoretiska referensramen. (Dunderfelt 2011 s. 84–85)

Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry. publicerade 2016 ett forskningssammandrag *Nuorista Suomessa* där de samlade ihop mycket information om dagens ungdomar. Det kommer fram att över hälften av 15–29 åringar träffar sina vänner dagligen. De skriver också att det är vanligare att hålla kontakten till vännerna via olika medier än att fysiskt träffa dem. Unga värderar också sina vänner och relationen till dem högre än till exempel relationen till familjen.

Ett stort steg som majoriteten av alla ungdomar tar är att de flyttar hemifrån. Flickor flyttar i genomsnitt vid 20 års åldern och pojkarna vid 21 års åldern, vilket oftast beror på att pojkarna går till militären. Flytten hemifrån sker oftast i samband med att den unga flyttar till en annan ort för att studera eller att hen flyttar ihop med sin partner. Många flyttar dock också för att de helt enkelt vill bli självständiga. Det är allt färre unga som köper en egen lägenhet utan oftast bor unga på hyra i små enrummare, i en bostad med andra personer eller i kompisbostäder. (Allianssi ry. 2016 s. 45)

Ensamhet är realiteten för många unga. Enligt enkäten *Hälsa i skolan* 2019 svarade 30% av gymnasieelever i Helsingfors att de känner sig ensamma ibland och nästan 10% av pojkarna i gymnasier svarade att de inte har en enda nära vän. Över 20% av unga i Helsingfors gymnasier svarade att de inte hade fått stöd av vuxna i skolan i sin sinnesstämning fastän de skulle ha behövt det. Det visar att unga i vårt samhälle inte får tillräckligt stöd och blir ensamma. (THL 2019)

En tredjedel av unga i gymnasier och yrkesskolor kände sig nedstämda eller deprimerade (Alliansi ry. 2016 s.63). Enligt THL (Nuoret 2019) mår unga i yrkesskolor fysiskt sämre än unga i gymnasier. Gymnasieelever rör också på sig mer än eleverna i yrkesskolor. Det kommer också fram att ungdomar i gymnasier dricker alkohol i berusandesyfte och röker tobak mer sällan än unga i yrkesskolor. Föräldrarnas socioekonomiska status, utbildning och hälsotillstånd påverkar också den ungas välmående. Föräldrarnas utbildningsgrad påverkar fortfarande den ungas val av utbildning.

Föräldrarnas högre utbildning och boendet i kärnfamiljen fungerar som skyddsfaktorer för den ungas psykiska välmående. Därför är det viktigt att speciellt uppmärksamma de unga som går igenom förändringar eller har problem hemma med familjen. Man kan stöda den ungas välmående genom att uppmuntra till delaktighet till exempel i skolan, i arbetslivet och inom hobbyn på fritiden. Det är viktigt att stöda den mentala hälsan eftersom den kan ha mycket långsiktiga negativa följder i den ungas inläring och inom arbetslivet. Därför är det viktigt att erbjuda stöd med lågtröskel inom skolan så att man i ett tidigt skede kan ta tag i problemen för att undvika att de växer och orsakar mycket skada i framtiden. (Nuoret 2019)

Över 50% av gymnasieelever svarade att de känner att de drunknar i skolarbete någon gång i månaden och 23% någon dag i veckan. I yrkesskolor svarade 38% att de drunknar i skolarbete någon gång i månaden och endast 14% någon dag i veckan. Det var också 42% i yrkesskolor som svarade att de nästan aldrig drunknar i skolarbete medan motsvarande siffran i gymnasier var 13%. Det tyder på att unga i gymnasiet har mera press av skolan än studerande i yrkesskolor. (THL 2019)

Skolan kan fungera som en väldigt positiv miljö för ungas utveckling och för att få positiva upplevelser och bekräftelse. Det är ett bra tillfälle och en bra miljö för att bygga upp självsäkerhet och sociala relationer samt att uppfostra unga till goda medborgare i

samhället. Det finns också många faktorer som bidrar till ett hälsosamt och strukturerat liv som skollunch, gymnastik och hälsokunskap. (Nuoret 2019)

2.2 Kurators uppgifter

Kuratorn är en del av elevvårdsteamet eller studerandevårdsteamet som det ofta kallas på andra stadiet. Till den arbetsgruppen hör oftast rektorn, studiehandledaren, skolpsykologen, hälsovårdaren, specialläraren och skolkuratorn.

Skolkuratorn kan definieras som en professionell inom det sociala området. Kuratorn har specialiserat sig på förebyggande barnskyddsverksamhet och har utbildat sig till antingen en socionom eller en social arbetare. Kurators främsta uppgifter är att stöda samarbetet mellan skolan och hemmet samt hjälpa elever som har svårigheter med skolgången, den egna uppväxten eller relationer. Kuratorn förväntas vara tolerant, ha en positiv attityd, starkt psyke och tåla press. En kurator kan hjälpa till exempel med problematik mellan elever, lärare eller annan personal i skolan. Kuratorn kan också hjälpa gällande frånvaro och byte av skola eller klass. Skolkuratorn jobbar också mycket med mobbning och förebyggande arbete gällande det. Kuratorn arbetar också ofta med enskilda elever genom individuella samtal och kan samarbeta med familjer, lärare, tjänstemän och andra myndigheter för att stöda eleven och hans välbefinnande. Skolkuratorn är en del av elevvården och samarbetar därför mångprofessionellt med hela skolans personal. (Ammattinetti 2020)

Kurators arbete, eller socialt arbete i skolan som det ibland kan kallas, handlar fortfarande till en del om barnskydd. Det handlar om att trygga barnets utveckling och att barnet får växa upp i en trygg miljö. Det är viktigt att barnskydd till en viss mån verkställs också i skolan eftersom skolan är en betydande plats för barnets utveckling och hela barndomen. I skolan finns också flera trygga vuxna den unga vid behov kan vända sig till. (Wallin 2011 s.42-49).

Wallin (2011 s. 85-89) skriver en väldigt simpel förklaring till socialt arbete i skolan som innebär stöd för unga i olika problematiska situationer. Detta betyder att kuratorerna främst arbetar med ungdomar och barn som försummar sin skolgång, barn och ungdomar som stör, sådana som har svårigheter med att anpassa sig eller svårigheter med till exempel familjerelationer, deprimerade, ensamma och mobbade. Då socialt arbete i

skolan ses från ett bredare perspektiv handlar det om samarbete och förändring, om att stöda den unga samt öka delaktigheten och gemenskapen. Kortfattat handlar det sociala arbetet i skolan om intervention, kontroll och tidigt stöd. Arbetet kan ske i olika former, från möten med enskilda elever till arbete i grupper och klasser. Det handlar om att försäkra en trygg fostringsmiljö för barn samt att försäkras om att läroplikten uppfylls. Genom arbetet kan de professionella påverka unga på individnivå, gemenskapsnivå och samhällsnivå. Viktiga aspekter i socialt arbete är bemötande, strävan till ändring och påverkan på strukturell nivå. (Wallin 2011 s. 85-89)

Att stöda föräldrarna anses som en viktig del av arbetet. Det är viktigt att föräldrarna får vara föräldrar, men att de kan få stöd i sitt föräldraskap om det behövs utan att samhället tar helt och hållet över fostrandet av barnet. Det finns olika sätt att närma sig metoderna till hur man gör detta, men det är viktigt att man också bygger en relation till föräldrar och är öppen och visar sitt stöd. (Wallin 2011 s.103–106)

Kuratorn arbetar även med t.ex. elever som kan känna press hemifrån då föräldrarna har för höga förväntningar på sitt barn. Om eleven känner att vardagen inte fungerar på det bästa sättet kan kuratorn fungera som stöd och fundera tillsammans med eleven hur man kunde öka välbefinnandet. Kuratorn kan alltså också stöda eleven med frågor och funderingar hen kanske har om sin framtid eller om hen känner att hen behöver extra stöd för att skolgången skall fungera på bästa möjliga sätt. (Koulun kuraattorintyö 2020)

Kuratorers arbete har präglats av olika problem. Arbetet har länge varit relativt oklart utan tydliga riktlinjer. Det har talats om att kuratorn ”arbetar med sin egen personlighet”, vilket i sig kan tänkas vara bra, men lämnar också flera öppna frågor i arbetet. Det har också länge varit ett stort frågetecken hurdan utbildning skall krävas för arbetet, vilket lett till att personer som arbetat som skolkuratorer haft olika utbildningsbakgrunder. (Wallin 2011 s.50-64) I dagens läge har endast personer med en högskoleexamen inom socialvård kuratorsbehörighet. (Lag om elev- och studerandevård)

2.3 Lagstiftning

Först på 2000-talet har man fått in i lagstiftningen att kommunerna måste kunna erbjuda tjänster inom socialt arbete åt eleverna. Denna förnyelse kom via barnskyddslagen år 2007. (Wallin 2011 s.48). Det finns också andra lagstiftningar som binder och stöder

kuratorers arbete. Enligt lagen om elev- och studerandevård 1287/2013 skall studerande ges möjlighet till personligt samtal med elevhälsans kurator eller psykolog senast sju dagar efter att hen begärt om detta. Enligt lagen omfattas elevhälsa av psykolog- och kuratortjänster samt hälsovårdstjänsterna i skolan. I lagen om elev- och studerandevård §3 står det följande:

Med elevhälsa avses främjande och upprätthållande av de studerandes studieframgång, goda psykiska och fysiska hälsa och sociala välbefinnande och understödjande verksamheter inom läroanstalten. Med elevhälsa avses i denna lag såväl elevvård enligt lagen om grundläggande utbildning som studerandevård enligt gymnasielagen och lagen om yrkesutbildning. Elevhälsan ska främst vara förebyggande med generell inriktning som stöder hela läroanstalten. De studerande ska dessutom ha rätt till individuellt inriktad elevhälsa så som föreskrivs i denna lag.

Detta innebär att kuratorn har en viss lagstadgad uppgift. Arbetet handlar alltså om att stöda hela skolan både elever och personal i sitt välbefinnande. Det kommer också fram i lagen att kuratorn främst skall arbeta förebyggande men också ta i beaktande och arbeta med ungas hälsa i helhet .

3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING

Syftet med arbetet är att kartlägga kuratorers arbetsbild i skolan och vilka stödbehov det finns hos dagens ungdomar. Forskningsfrågan är följande:

1. I vilka situationer behöver ungdomarna stöd i skolan och i vardagen?

Med forskningsfrågan vill jag kartlägga i hurdana situationer ungdomar behöver stöd och hurdant stödet är.

Fokuset ligger på kuratorer som jobbar i Helsingfors på andra stadiet, det vill säga i yrkesskolor eller i gymnasier. Jag kommer inte att fundera på hur arbetet kunde utvecklas utan enbart fokusera på hur arbetet just nu ser ut och hur kuratorerna i dag anser ungdomars stödbehov.

4 TEORETISK REFERENSRAM

Teoretiska referensramen bygger på sociokulturell inspiration som handlar om att inspirera till förändring. Begreppet empowerment hänger också mycket ihop med den teorin. I slutet av kapitlet kommer utvecklingspsykologin att beskrivas med betoning på

ungdomsåren. Där ligger fokuset på psykiska och fysiska utvecklingen. Den känslomässiga och sociala utvecklingen och hur den unga förhåller sig till samhället och sig själv tas också i beaktande.

4.1 Sociokulturell inspiration

Sociokulturell inspiration har fått sin början i Frankrike efter andra världskriget. På 1960-talet blev sociokulturell inspiration ett yrke i form av social uppfostran tack vare frivilligarbetarna som ville bygga upp samhället efter kriget. Unesco tog också då fasta på termen och den började sprida sig bland fransktalande i Europa och sedan till Kanada. Det kan tänkas att det alltid inom sociokulturell inspiration, men också kurators arbete kan hittas tre dimensioner; pedagogiska, sociala och kulturella dimensionen. Inom den pedagogiska dimensionen kan man se att personen och utvecklingen av personligheten står i centrum. Här ingår till exempel utveckling av kritiskt tänkande, utveckling av attityder och ansvar. Inom kurators arbete syns dessa teman till exempel då man individuellt diskuterar med ungdomar. Dessa teman kan också komma fram när unga funderar på sig själv och då kan kuratorn fungera som stöd för den unga då hen bygger upp sin självbild och sin identitet. Den sociala dimensionen fokuserar på gruppen och på gemenskapen, man fokuserar på inklusion och att unga blir aktiva medborgare i samhället. Detta kan också synas när unga talar om ensamhet och gruppdynamik och relationer samt diskussioner kring dem faller under den sociala dimensionen. Inom den sociala dimensionen fungerar olika grupparbeten och diskussioner som kurators arbetsverktyg. Kulturella dimensionen handlar om kreativitet. Kuratorn kan använda till exempel musik, teater, dans eller annan slags konst som verktyg i sitt arbete. Här kan det också praktiskt handla om olika övningar och kort till exempel styrkekort och känslkort. (Kurki et al. 2006 s. 79–82)

Ordet kultur i sociokulturell inspiration står för livsstilen medborgare i ett visst samhälle har. Det står också för historien av livsstilen och framtiden av livsstilen. Det handlar i grunden om aktivitet, delaktighet och individers medvetna val, alltså är kulturen en produkt av människorna. Deras medvetna val, delaktighet samt aktivitet formar kulturen, kulturens historia och kulturens framtid. Det handlar alltså om att aktivera människorna

och få dem delaktiga i samhället. På så sätt kan de forma kulturens historia och framtid med sina egna medvetna val. (Kurki et al. 2006. 80–81)

Syftet med sociokulturell inspiration har alltså redan från början varit delaktighet, medvetenhet och kreativitet. Man har fokus på att personerna själv skall ta del i och bygga samhället till en fungerande helhet, alltså vara aktiva medborgare i samhället. Det är meningen att unga i skolan skall ta del och utveckla verksamheten från inläringen till utvärderingen. Sociokulturell inspiration handlar också om att den professionella skall inspirera brukaren till förändring, alltså att brukare själv skall hitta en lösning och göra en ändring och professionella bara finns som ett stöd. Inspiratören skall alltså endast stöda i denna process och föra brukaren vidare i processen. (Kurki 2006 et al. s. 78–80)

Inspiration handlar alltså om att aktivt delta i och vara medveten om sin omgivning och sin identitet. För kuratorn och unga handlar det om att stöda den unga i att forma sin egen identitet för att sedan aktivt kunna forma sitt liv. Det kan till exempel handla om att unga och kuratorn tillsammans diskuterar den ungas frågor kring sin egen identitet. Kuratorn kan stöda den unga att hitta olika egenskaper genom styrkekort. Den unga hittar olika styrkor i sig själv som stärks av att kuratorn och den unga diskuterar dessa styrkor och den unga blir så småningom mer medveten om dessa och kan börja ta kontroll över de aspekter i sitt liv som hen vill ha en förändring i. (Kurki 2000 s. 80–91)

Sociokulturell inspiration kan också vara ett sätt att jobba med ungdomar i konfliktsituationer. Man uppmuntrar den unga att få ord på sina tankar och känslor och stöder i den processen. Det handlar om att stöda till ett positivt sätt att agera i konflikter istället för att den unga reagerar med till exempel ilska eller våld. Det är alltså meningen att stöda den unga att hitta sätt att agera och hantera känslor av ilska. Då lär sig unga att acceptera att alla inte har samma åsikter som den unga själv och hur man samtidigt kan föra fram sina egna tankar och respektera andras. (Kurki 2000 s. 88–92)

4.2 Empowerment

Robert Adams (2008 s. 16-17) beskriver empowerment som individens eller gruppens möjlighet att ta kontroll eller ha makten över sitt eget liv och sin egen situation. Det handlar om att man är medveten om situationen tar makten och uppnår sina mål. Möjligheten att ta kontroll över sitt eget liv och nå sina egna mål är alltså empowerment.

Det handlar också om att maximera livskvalitet. Empowerment kan därmed vara verktyg som kan användas med nästan alla grupper inom socialt arbete. Det handlar till exempel om att utsatta människor kan ta kontroll över sin egen situation och åstadkomma en förändring. Empowerment handlar till en mycket stor del om självkännedom och självkontroll, man måste inse att människor kan kontrollera sitt eget liv och man måste känna till sina egna resurser och inse att man kan göra en förändring. En viktig aspekt inom empowerment är ett kritiskt synsätt, man måste se ett problem för att vilja göra en förändring. Detta betyder att individen måste kunna kritiskt granska sitt liv för att kunna reflektera hur livet påverkas av olika situationer. När man vet vad som är problemet kan man börja ändra på det. (Adams 2008 s. 21)

Delaktighet är ett viktigt begrepp inom empowerment. Individen är delaktig både i sitt eget liv och empowerment processen. Det handlar om att ta eget initiativ och att vara delaktig i beslut man gör angående sitt liv, man tar kontrollen och styr sitt liv mot de mål man vill nå. (Adams 2008 s. 29-30)

Empowerment handlar om att man fokuserar och lyfter upp individens egna styrkor och resurser och förstärker dessa. Det handlar alltså om att minska på beroendet av stöd av andra och istället lyfta upp individens egna förmågor. (Nivala & Ryynänen 2019 s. 158) Målet med den här formen av empowerment är att individen skulle uppleva att hen får vara en aktiv deltagare i hens liv. Det är meningen att hen får en känsla av att hen förstår och har kontroll och kan själv skapa mening i sitt liv (Nivala & Ryynänen s.198).

Det finns risker med empowerment. Som professionell måste man till exempel vara försiktig med att man inte går över gränsen och lägger ansvaret om stödarbete på individen, det är meningen att fungera som det stöd för personen som hen behöver för att kunna känna sig förstärkt. (Nivala & Ryynänen s.196)

4.3 Utvecklingspsykologi (åren 12–20)

Dunderfelt skriver att ungdomstiden är tiden för att lära sig att leva på nytt. Han menar att man skall lära sig av sig själv och själv ta kontroll över sitt liv. Han menar att man ska styra sitt liv till den riktning man vill samtidigt som man tar i hänsyn andra människor, samhället och hela resten av världen. Det handlar om att lära känna sig själv och testa sina gränser, man förbereder sig på vuxenlivet och testat sig fram.

Ungdomstiden kan uppdelas i tre olika faser. Den första fasen som inträffar vid 12–15 års åldern är den tiden då den egentliga biologiska puberteten oftast sker. Här börjar den unga också skapa nya och djupare vänskaper med sina jämnåriga och protestera mot auktoriteter som till exempel sina föräldrar. Den andra fasen inträffar kring 15–18 års åldern och kallas för identitetskrisen. Här börjar den egna identiteten så småningom formas och man testar sina gränser. Till denna fas hör också förtjusningar och den unga börjar bygga ännu djupare relationer som till exempel parförhållanden. Sista fasen i ungdomstiden är i 18–20 års åldern och kan kallas för den ideologiska krisen. Här börjar den unga så småningom lugna ner sig och fundera mera på den egna ställningen i samhället och världen. Då börjar den unga också processen till att bli självständig. (Dunderfelt 2011 s. 84–85)

Dunderfelt lyfter upp några utvecklingsutmaningar av Robert J. Havughursts. Dessa är att bygga upp en mognare relation till båda könen och att acceptera sitt fysiska utseende samt att lära sig använda sin kropp ändamålsenligt. Det handlar också om att hitta en feminin eller maskulin roll och att uppnå självständighet i sitt känsloliv gentemot föräldrar och andra vuxna och sedan förbereda sig för äktenskap. Dessutom lyfter han upp att den unga lär sig utveckla sin livsåskådning, sina värden och sin moral som hjälper hen att styra sitt liv samt att ta ansvar över sin personliga ekonomi. Dessa utmaningar är viktiga delsteg i en ung persons liv för att utveckla vidare sin individualitet. Under ungdomstiden börjar den unga söka efter olika ideal, ofta från olika kända personer från populärkulturen. Den unga börjar även tillämpa dessa ideal hos sig själv genom att tänka att hen skall uppnå sin egen ideal genom sina förebilder. Detta har att göra med att hitta sig själv, den unga söker efter sig själv och sin livsåskådning. (Dunderfelt 2011 s.84–96)

4.3.1 Den fysiska utvecklingen

Vid tonårsåldern växer inte hjärnan mera i storlek, men det betyder inte att den inte skulle utvecklas. Hjärnan börjar söndra ut mera av olika signalsubstanser som dopamin och serotonin. Det betyder att vi blir mer benägna för att bli känslomässiga och både de positiva och negativa känslorna blir starkare. En ung person börjar gå igenom en slags känslostorm med många nya och straka känslor. Den unga känner att känslorna är omväldigande och att det kommer oväntat, den unga har inte ännu lärt sig att hantera

dessas känslor. Ungdomstiden är också därför en tid då den unga strävar efter att hitta olika sätt att lära sig att hantera alla de nya känslorna. (Hwang & Nilsson 2019 s. 315–317)

När det gäller den kroppsliga utvecklingen under puberteten, sker den alltid i en individuell takt. Detta kan leda till olika problem i till exempel den sociala utvecklingen då vissa kanske inte ännu har kommit in i puberteten och de unga kan se väldigt olika ut i jämförelse med till exempel klasskompisarna. De olika problemen i den sociala utvecklingen kan ske fastän de unga skulle vara på samma nivå från ett psykiskt perspektiv. Det hur den unga kommer att bli behandlad av jämnåriga eller till exempel vuxna påverkar också deras självkänsla. Beteendet hos den unga kan också variera beroende på hur hen ser på hurdana förväntningar andra har på hen. För vissa tonåringar ger till exempel föräldrarna eller lärarna för mycket ansvar eftersom de fysiskt ser mogna ut medan de inte litar på en tonåring som psykiskt skulle vara på en högre nivå men den fysiska utvecklingen har inte ännu skett. (Hwang & Nilsson 2019 s.318).

Kroppen går igenom en mängd med förändringar under puberteten, både fysiska och psykiska. Många ungdomar känner att de inte kan leva upp till någon sorts ideal gällande deras kroppar. Det finns en viss utseendekultur som lyfter upp olika skönhetsideal som kan göra att unga mera kritiskt granskar sig själva. (Hwang & Nilsson 2019 s.322-323)

4.3.2 Den kognitiva och socioemotionella utvecklingen

Det abstrakta tankesättet börjar formas vid ungefär 13 års ålder. Det betyder att den unga kan börja föreställa sig tankar utan att behöva en sorts mentalbild. Man talar om att den unga börjar kunna leva utifrån begrepp. Begrepp i detta fall betyder något abstrakt som ändå är någonting äkta. De unga lär sig att leva utanför den konkreta världen vilket öppnar en mängd med nya perspektiv för dem. (Dunderfelt 2011 s. 86–87)

Som det redan tidigare lyfts upp börjar de unga också fundera på sin egna identitet och de börjar förbereda sig för vuxenlivet. De unga vill börja ta ansvar över sig själva och sin ekonomi och samtidigt ta allt mer avstånd från sina föräldrar. De unga börjar bygga djupare relationer med sina jämnåriga och hitta parförhållanden, samtidigt som de testar sina egna gränser och försöker hitta sin egen plats i världen. (Dunderfelt 2011 s.84–85)

Ungdomarna börjar utveckla också den sociala hjärnan och med hjälp av det lär de sig att läsa av nya signaler hos andra människor som till exempel deras ansiktsuttrycken och beteende. Som det tidigare nämnts är ungdomstiden också en känslomässig tid vilket innebär att det också är den tiden då de unga starkast granskar sina medmänniskors reaktioner och de kan lätt uppleva något som pinsamt och jobbigt i jämförelse med barn och vuxna. (Hwang & Nilsson s. 329)

5 TIDIGARE FORSKNING

I den tidigare forskningen användes tre stycken pro gradu-avhandlingar som har fokus på kuratorsarbete och unga i Finland. Det finns också med en publikation av undervisnings- och kulturministeriet som fokuserar på förebyggandet av mobbning. Dessutom finns det med en publikation av inrikesministeriet som har fokuserat på kulturminoritetens stödande i skolmiljön och vilken betydelse det kan ha i skolan.

I sin pro gradu-avhandling skriver Mikko Määttänen (2017) om hur arbetet för kuratorerna på gymnasienivå ser ut. Määttänen använder sig av dokumentationen kuratorerna gjort i dokumentations programmet Aura som används av kuratorerna inom Helsingfors stad. Han analyserar enligt dokumentationen kuratorerna gjort, hur deras arbete ser ut. Han har gjort en avgränsning till de gymnasier som har som undervisningsspråk finska. Inga namn eller skolor nämns och han analyserar inte heller de dokumentationer som skrivits av kuratorn, utan bara vilken typ av arbete det handlar om, till exempel gruppsamtal, individuella samtal eller undervisningstillfällen.

I avhandlingen det kommer fram olika teman varför kuratorn i gymnasierna kontaktas. De mest populära teman är känsloliv, beteende, familj, sociala relationer, arrangemang gällande skolgång, inlärning och livshantering. Detta visar att de unga söker upp kuratorn av många andra orsaker än bara problem gällande skolgång. Määttänen lyfter ytterligen fram mer specifika orsaker/problem som kuratorerna tillsammans med eleverna jobbar med. Dessa orsaker/problem omfattar följande: stöd till elevens uppväxt och utveckling inom känslolivet, depression/nedstämdhet, ångest/rädsla, stress/utbrändhet, utmaningar i växelverkan inom familjen och motstridigheter med föräldrarna, ungas önskan att vara självständig, stöd till elevens uppväxt och utveckling från ett socialt perspektiv, frånvaro,

motivationsproblematik, och annan problematik inom känslolivet. (Määttänen 2017 s. 58-62)

Määttänen (2017 s. 63) har också undersökt vem som tar första kontakten till kuratorn och han kom fram till att i 51% av fallen är det eleven själv som kontaktat kuratorn. I 40% av fallen är det en annan anställd av skolan som kontaktat kuratorn och i 7% av fallen är det elevens föräldrar som kontaktat kuratorn. Määttänen anser själv med sin egen bakgrund som kurator i både yrkesskola och gymnasium att problematiken skiljer sig mycket mellan de olika läroinrättningarna. Han skriver att han själv har märkt att inom gymnasier handlar kurators roll mycket om förebyggande arbete medan det inom yrkesskolor är mera problematik kring ekonomi, boende och andra sociala problem som kuratorn jobbar med (Määttänen 2017 s.6).

Suvi-Maaria Komulainen har skrivit en pro gradu-avhandling om depression och socialt stöd bland ungdomar i högstadiet. Det kom fram att var fjärde ungdom inte känner att hen får tillräckligt stöd i sin skolgång. Ungefär hälften av ungdomarna vet ändå hur de kan påverka och också att deras åsikter blir hörda i utvecklandet av skolans verksamhet. Detta är oroväckande eftersom det ändå då finns ungefär lika många som inte vet hur de kan påverka verksamheten och att de inte känner sig hörda i utvecklingsprocessen. (Komulainen 2016 s. 45-46)

Då det handlar om elevvårdspersonalens tillgänglighet ser det relativt bra ut. Över två tredjedelar anser att det är lätt att få träffa skolhälsovårdaren och skolkuratorn. Dessutom anser över hälften av eleverna att skolläkaren också är lätt att få träffa, men psykologen anser nästan hälften att vara svår att få träffa. Det kom också fram att i skolor där ungdomar inte får mycket socialt stöd av elevvården kommer det mera anmälningar om depression medan det i skolor där sociala stödet är stort finns det mindre depressionsanmälningar. (Komulainen 2016 s. 50-52)

Sanna Puotinen har forskat kring hur nionde klassister skulle vilja att kurators arbete skulle se ut. Nionde klassister har skrivit en uppsats med rubriken "Jos olisin koulukuraattori..." (översättning: "om jag vore skolkurator..."). I forskningen kom det fram att unga tycker att det är viktigt att kuratorn är närvarande både fysiskt och psykiskt. De tycker också att kuratorn skall vara synlig i vardagen på skolan. Växelverkan mellan elever, hemmet, lärare och kurator anses också vara viktigt. Eleverna anser också att en

av kuratorns viktigaste uppgifter är att ta itu med och förbygga mobbning. Till och med 62% av eleverna nämnde mobbning i sin uppsats. (Puotinen 2008s. 49-51)

Undervisnings- och kulturministeriet hade en arbetsgrupp som jobbade kring frågor om mobbning från småbarnspedagogik ända till andra stadiets utbildning. De började sitt arbete i slutet av november 2016 och resultaten publicerades i mitten av augusti 2018. Några av värdegrunderna för andra stadiets utbildning är att lära ungdomar att hantera konflikter på ett etiskt sätt och genom att se situationen också från den andres perspektiv. Man strävar också efter att lära ungdomar att modigt ta till tals då det uppstår konflikter. Vissa ungdomar har väldigt starka sociala egenskaper medan andra behöver mera stöd i att vara i växelverkan med andra. Studier påvisar att ju bättre empatiförmåga, självregleringsförmåga och växelverkningsförmåga ungdomar har desto mindre risk finns det för mobbning. När man har frågat rektorer om växelverkan har det varit oroliga över minskandet av "face-to-face" kontakten, även om relationer uppehålls via sociala medier. (Undervisnings- och kulturministeriet 2018 s. 67)

I andra stadiets utbildningar, både gymnasier och yrkesskolor, känner ungefär 1 av 10 elever ganska ofta eller konstant sig ensamma och ungefär 7% av eleverna upplever att de inte har en enda nära kompis. Dessa faktorer korrelerar negativt med skolans arbetsro och miljön. Nuförtiden satsas det dock mera på att dessa saker blir tacklade redan vid undervisningen och det är inskrivet i undervisningsplanen. Det har också visat sig att genom att bryta mot dessa sociala normer och roller har man kunnat effektivt minska på mobbning. (Undervisnings- och kulturministeriet s.68)

När mobbning sker finns det endast en liten procent av ungdomar som fungerar som försvarare. Det beror oftast på att det krävs mycket empati, självförtroende och social status samt kunskap om vad som borde göras. Det visar sig att om de ungdomar som känner att de har en person som försvarar dem, mår bättre än de som känner att de inte har någon. Därför är kamratstöd också väldigt viktigt för ungdomar och det är viktigt att lära ut kunskaper till hur man kan fungera som kamratstöd. Mobbning sker också oftare i grupper där eleverna märker att läraren tyst accepterar mobbning (kanske för att läraren inte har resurser och kunskap till att veta vad hen borde göra) än i grupper där läraren aktivt kämpar mot mobbning. (Undervisnings- och kulturministeriet s.68–69) För att lärarna lättare kan ingripa i mobbningssituationer har man kommit fram med att det skulle

vara bra med någon form av gemensam plan för att veta hur skolpersonalen borde hantera mobbningssituationer. Fysiska mobbningen brukar lärarna ha lättare att ingripa i jämfört med till exempel psykiska eller verbala mobbningen. Det har att göra med lärarens egna upplevelser om mobbning och lärarens upplevelser om hur man kan ta itu med mobbningen. (Undervisning- och kulturministeriet s. 82).

Det har även visat sig att ifall den unga har en bra relation med sin lärare, minskar det sannolikheten för anti-socialt beteende. Ifall den unga har en dålig relation eller att den unga är i konflikt med sin lärare ökar det sannolikheten för anti-socialt beteende som mobbning. (Undervisnings- och kulturministeriet s.69) I en studie som gjordes med elever i årskurs åtta och nio visade det sig att av alla elever som var med i studien upplevde ungefär ¼ att de inte fick stöd från sin kurator då de önskade få det. (Undervisnings- och kulturministeriet s.78)

I Kauhajoki har skolkurator Kirsti Grönstrand utvecklat en arbetsmodell för att stöda romska barns skolgång. Modellen går ut på att det finns en vuxen i skolan som känner till romska kulturen och kan fungera som en brygga mellan familjen och skolan. Den personen kan också lära resten av personalen om romska kulturen. Arbetsmodellen har utvecklats på basis av Grönstrands egna upplevelser från hennes barndom. Då hon var ung skolkade hon mycket från olika lektioner men hennes lärare tog inte itu med den svaga skolgången. Det skedde en förändring i Grönstrands skolgång tack vare en lärare som verkligen visade intresse för hennes framgång i skolan och lät inte henne komma undan utan att göra arbete för det. Arbetsmodellen handlar inte om att vara elak mot eleverna utan det handlar om att läraren ska bry sig om elevernas skolgång och kräva tillräckligt mycket av dem. Modellen handlar om jämlikhet, att alla studerande ska ha lika möjligheter till stöd och till lärande. Grönstrand har flera gånger upplevt att lärare kan vara relativt blyga gällande andra kulturer som de kanske inte är så bekanta med. Detta kan leda till att lärarna inte får tillräckligt med information om kulturen som de skulle behöva för att verkligen förstå just den kulturen och då kan det uppstå mycket generalisering. Lärarna kan ofta känna att det är svårt att till exempel ta upp svårigheter i ett barns skolgång då det inte ordentligt känner till familjens kultur. Grönstrands modell kan anpassas till andra orter och också andra kulturer där det till exempel finns mycket fördomar eller stereotyper. Modellen kan alltså till exempel anpassas hos flyktingar. (Förbom 2014 s.12-14)

6 METOD

Som metod var det planerat att använda en semistrukturerad intervju eller temaintervju, som det också kallas. På grund av spridningen av Covid-19 viruset i början på år 2020 beslöt regeringen att alla skolor i Finland stänger. Då måste metoden snabbt utvecklas och beslutet var att göra ett frågeformulär med öppna frågor och be respondenterna motivera sina svar noggrant. Denna metod valdes eftersom samhället var i ett undantagstillstånd och i och med frågeformuläret kan alla kan svara på frågorna då det passar dem istället för att försöka få tidtabeller att gå ihop eller träffas personligen. Studien fortsatte ändå som en kvalitativ studie och svaren analyseras genom kvalitativ innehållsanalys.

6.1 Frågeformulär som metod

Som ovan beskrivits hade vi planerat att använda intervju som vår metod men på grund av de speciella omständigheterna i vårt samhälle måste vi ändra metod. Vi valde också att inte göra intervjuerna via telefon eller videosamtal eftersom den rådande situationen var relativt förvirrande för alla och vi tänkte att det då blir bättre med ett frågeformulär. Vi ville också att kuratorn är i en bekväm situation där hen fritt kan uttrycka sina åsikter och då kan videosamtal bli onaturligt. Vi valde att göra frågeformuläret mycket öppet och lämna mycket utrymme för förklaring. Frågeformuläret liknar en intervju men i skriven form. Våra frågor var öppna och formulerade på ett sätt som uppmuntrade till att motivera svaren. Vi hade även våra följdfrågor som vi skulle ha ställt till de intervjuade med i frågeformuläret (se bilaga 2). Vi specificerade också för kuratorerna att vi hade tänkt ha intervjuer men att vi istället valde att använda oss av frågeformulär och hoppades på att de då skulle skriva så omfattande svar som möjligt.

Jacobsen (2012 s. 97) tar upp två punkter som förklarar när den öppna intervjun är passlig. En öppen intervju är passlig då man är intresserad av vad människor har att säga och då man är intresserad av hur ett visst fenomen tolkas och förstås av människor. Vår undersökning håller definitivt ihop med det sist nämnda. Vi är intresserade av vad skolkuratorerna anser som ungdomarnas stödbehov och i detta fall skulle alltså skolkuratorerna vara människorna och ungdomars stödbehov fenomenet. Därför valde vi att göra vårt frågeformulär så öppet som möjligt. Jacobsen (2012 s.99) lyfter också upp

att styrkor med individuella intervjuer är att den intervjuade inte behöver ta hänsyn till andra intervjuade utan kan fritt uttrycka sina tankar och erfarenheter. Det blir lättare att skapa tillit mellan intervjuaren och den intervjuade då intervjun är individuell och dessutom kommer den intervjuades åsikter då tydligare fram. Detta stöder också vårt frågeformulär eftersom den är anonym och ingen annan ser kuratorernas svar än vi som gör undersökningen. Det blir inte heller ledande frågor eftersom kuratorn på egen hand svarar på frågorna och får i lugn och ro formulera sig och sedan skriva ner sina tankar. Då vi använder oss av frågeformulär kan vi inte heller leda diskussionen till det håll som vi vill. Vi tänker också att denna metod passar oss bäst för att kuratorerna inte ska vara rädda att upprepa det någon annan redan sagt då de alla ändå troligtvis har ganska liknande arbetsbild. Det som är en utmaning för studien är ifall kuratorerna inte motiverar sina svar eller inte förstår frågeställningarna. Vi måste därför vara noggranna med hur vi ställer frågorna i det öppna frågeformuläret. Frågorna får inte vara sådana som kan besvaras med ja eller nej svar, det vill säga slutna frågor. Dessutom måste vi be kuratorerna motivera sina svar och ha följdfrågor utskrivna. Det är viktigt för oss att genom formuläret få en så bred synvinkel som möjligt. Ett frågeformulär med öppna frågor är ett bra alternativ eftersom vi då kan få fram enskilda tankar och åsikter av kuratorerna.

Jacobsen (2012 s. 184) lyfter upp viktiga poäng som man måste ta i beaktande då man formar sina frågor i ett frågeformulär. Det är viktigt att hela tiden tänka på språket som man använder i formuläret. Språket måste vara enkelt och allt måste förklaras så att det inte blir missförstånd. Det är också viktigt att komma ihåg att människor kan uppfatta olika begrepp på olika sätt. Det är viktigt att vara noggrann med detta och det är bra att man istället för att använda enskilda begrepp förklarar det man vill få reda på. Ledande frågor bör undvikas och det är bra variera frågornas riktning. Dessutom måste vi välja vilket program vi kommer att använda oss av för att göra frågeformuläret.

När vi gjorde vårt frågeformulär följde vi vissa riktlinjer som finns för semi strukturerad intervju eller temaintervju som det också kan kallas. Vi ville att formuläret har en viss struktur fastän frågorna är öppna. Vi visste vad som var intressant för vår studie inom kuratorns arbete och vi hade därför vissa teman som vi ville ha svar på. Våra frågor var också ställda lika till alla respondenter eftersom det var samma enkät som skickades till alla. Fastän vår studie är en enkätstudie är vi ute efter kvalitativ data och vi vill höra

kuratorers åsikter och erfarenheter. Vårt frågeformulär, se bilaga 2, är byggt på öppna frågor och som motiverar respondenten till att motivera sina tankar och förklara varför respondenten tänker på ett visst sätt. Vi har undvikit slutna frågor som kan svaras med ja eller nej eftersom vi vill få så mycket information som möjligt om kuratorers upplevelser. Vi leder frågorna så lite som möjligt men ändå till den grad att vi får svar på det vi är ute efter. Vi lämnar utrymme för kuratorn att relativt fritt öppna upp sina tankar. (Henricson 2017 s. 145)

Som specificerats i inledningen skickade vi ut frågeformuläret tillsammans med Patrick Koski men på grund av olika tidtabeller bestämde vi oss för att dela på materialet som vi samlade in med formuläret. Vi valde att jag analyserar de fyra första frågorna i mitt arbete och Patrick de fyra sista i sitt arbete

Mina frågor:

1. Vilka är de övergripande teman som ungdomarna behöver stöd i av sin kurator i skolmiljön? Motivera ditt svar!
2. Vilka är de övergripande teman som ungdomarna behöver stöd i av sin kurator utanför skolmiljön?
3. På vilka sätt stöder du ungdomarna? Finns det specifika arbetssätt eller verktyg du använder i ditt arbete?
4. Hur samarbetar du med elevvårdsteamet? Finns det andra samarbetspartners, vilka?

Patricks frågor:

5. Upplever du att unga får det stöd de behöver? På vilket sätt kommer det fram? Motivera ditt svar!
6. Upplever du att du har tillräckliga resurser för att ge unga det bästa möjliga stödet? Hur kunde det förbättras? Motivera ditt svar!
7. Hur tycker du att dagens trender syns i kuratorns arbete? (Sociala medier? Nya appar? Världsnyheter?) Motivera ditt svar!
8. Upplever du att chat-mottagning eller distansmottagning skulle vara ett bra verktyg att använda sig av i arbetet? Tror du att unga skulle få samma stöd?

6.2 Urval av informanter

Vi skickade frågeformuläret till personer som vi var bekanta med från våra tidigare praktiker. Dessa kuratorer jobbar på andra stadiet det vill säga i yrkesskolor eller gymnasier i Helsingfors och de jobbar på finska eller svenska. Vi valde att fokusera endast på andra stadiet eftersom vi båda är mest intresserade av utmaningarna där. Vi har också båda gjort en praktik inom andra stadiet och har färdiga kontakter där, så det kändes naturligt att använda dessa då vi försökte hitta informanter. Vi valde Helsingfors för att vi båda är bosatta här anser det därför mest praktiskt.

Eftersom vi från tidigare hade kontakter till kuratorer kontaktade vi dem som vi redan känner. Vi sökte upp deras e-post adresser från olika skolors hemsidor. Vi skickade formuläret till sex olika kuratorer. En av kuratorerna föreslog att vi även skickar den till hans kollega så hen blev den sjunde kuratorn. Vi fick allt som allt 10 svar på formuläret, vilket måste betyda att någon av kuratorerna har skickat formuläret vidare till sina kollegor. I enkäten kan vi inte se vem som har svarat på frågeformuläret, så vi vet inte vem som slutligen svarat, eller vem de tre extra respondenterna är. Vi kontaktade kuratorerna som privat personer och de kunde själv avgöra ifall de ville delta i studien eller inte och det är orsaken varför vi inte behövde forskningslov.

6.3 Etiska aspekter

Som metod i studien används anonymt frågeformulär. Den skickas via e-post till kuratorer som jobbar på andra stadiet i Helsingfors. I frågeformuläret kan ingen se vem som svarat, det går alltså inte att koppla svar till personer. Studien baserar sig på frivillighet, informanterna kommer alltså att frivilligt svara på frågeformuläret. Det är mycket viktigt att de vet hur informationen kommer att användas och i vilket syfte. Kuratorerna ska känna sig bekväma att dela med sig av sina erfarenheter och frågorna ska inte vara för ledande. Det är också viktigt att klargöra vem som kommer att använda materialet och att inga utomstående kommer ha tillgång till det. De insamlade svaren förvaras på våra e-postar bakom lösenord så att inga utomstående skall komma åt svaren. Materialet kommer att förstöras när båda arbeten har blivit godkända.

Vi informerade kuratorerna om detta i e-posten som vi skickade, se bilaga 1, i samband med länken till frågeformuläret, se bilaga 2. Vi gjorde det tydligt att informationen som samlas endast används för våra examensarbeten och att ingen annan kommer att ha tillgång till det. Vi skrev även att deltagandet baserar sig på frivillighet och att deltagandet sker anonymt.

När man gör en studie där man vill undersöka andra människor finns det tre etiska krav som måste uppfyllas. Kraven är informerat samtycke, skydd av privatlivet och att bli korrekt återgiven. Det skall säkerställas att dessa krav även uppfylls i detta arbete. (Jacobsen 2012 s. 31-32)

Det sist nämnda kravet, det vill säga kravet att bli korrekt återgiven, handlar om att man skall sträva efter att fullständigt återge information och material som samlats, fastän det ofta är väldigt krävande. Det bör försökas att till högsta grad undvika använda resultat som tagits ut ur sitt sammanhang för att argumentera någonting. Det är alltså meningen att ange citaten i det sammanhang det hänger ihop med och inte förvränga och ta informationen ur sammanhanget. Det skall alltså tydligt återges som informanterna skrivit. I detta krav ingår också att man inte skall förfälska resultat och inte heller förvränga resultat i den riktning man själv vill. Det ska inte heller lämnas oönskade resultat odokumenterade fast resultaten inte skulle vara det som man hade önskat. Öppenhet i forskningen är därför mycket viktigt, att man beskriver och motiverar de val man gjort under forskningsprocessen. Därför skall svaren i frågeformuläret analyseras så objektivt som möjligt så att slutsatserna faktiskt är så tillförlitliga som möjligt. (Jacobsen 2012 s. 37-38)

När frågeformuläret görs måste man vara noggrann med att inte göra sådana frågor där man med hjälp av svaren kan härleda vilka kuratorer som har svarat på frågorna. Frågorna ska inte heller tränga in på kuratorns privatliv, då man i studien enbart är intresserad av den professionella rollen och jobbet kuratorn har. Det är alltså viktigt att vara noggrann med att personer inte går att identifiera och att enkla svar inte går att koppla till enskilda individer. Det är också viktigt att i hela arbetet hänvisa allmänt till skolkuratorer och inte till enskilda individer. I detta arbete är det också viktigt att få deltagare från olika skolor så att man får ett så brett material som möjligt. (Jacobsen 2012 s. 34-36)

Informerat samtycke är också ett av de tre etiska kraven inom forskning och kan delas in i fyra delar. Första delen är kompetens och handlar om att man måste ha tillräckligt med kunskap så att man kan väga nackdelar och fördelar med att delta i undersökningen. Detta är speciellt viktigt om man undersöker personer som inte själva kan avgöra detta som till exempel barn. I denna undersökning är deltagarna vuxna människor inom ett visst yrke så man kan utgå från att de själva kan avgöra om de vill delta eller inte. Andra delen handlar om frivillighet, alltså att förstå att deltagandet är helt och hållet frivilligt, det får inte förekomma press eller annat på tryck utifrån eller från dem som genomför undersökningen. Fullständig förståelse är också en av de fyra delarna inom informerat samtycke. Den delen handlar om att personerna som deltar i undersökningen måste förstå syftet och hur resultatet används samt för och nackdelarna med undersökningen. Det är dock ibland svårt att avgöra vad som är tillräckligt med information och vad som är för mycket eller för litet. Det är viktigt att se till att personen förstår hur allt kommer att gå till utan att personen blir förvildad och får för mycket med information. Man bör också vara försiktig med att man inte heller styr personens svar med för mycket information. Den sista delen av informerat samtycke är förståelse alltså att deltagarna förstår den information de fått och att de förstår alla delar av processen. (Jacobsen 2019 s. 32-34)

Arbetet i skolorna är så individuellt och kuratorer jobbar på ett personligt sätt. Därför kan det kan vara svårt att få en helhetsuppfattning eftersom kuratorns arbete ser så olika ut beroende på skolan. I vår studie följer vi de etiska riktlinjerna som publicerats av forskningsetiska delegationen eller förkortat TENK. (TENK 2019)

6.4 Innehållsanalys

Materialet analyserades genom en kvalitativ innehållsanalys enligt Henricson 2017 (s. 285–288). Analysenhet är det man undersöker, i detta fall skolkuratorer. Det är skolkuratorernas åsikter och erfarenheter som vill höras och föras fram och sedan bildar man koder, kategorier och teman inom texten. Det bildades meningsenheter av svaren och meningsenheterna kondenserades och beskrevs med en etikett, alltså ett ord för att tydliggöra hur meningsenheterna hänger ihop med texten och helheten det vill säga en kod. Av koderna bildades sedan kategorier som svarar på frågan ”vad?” i texten.

Innehållsanalysen påbörjades med att noggrant läsa igenom det material som samlades. Materialet var färdigt i skriftlig form så det behövdes inte transkriberas. Analysenheten är som redan nämnt kuratorer på andra stadiet i Helsingfors. Teman som kom upp i texten var till exempel samtalsstöd, ångest, mobbning och familjerelationer. Sedan bildades det kategorier av dessa som var till exempel socialt stöd, ekonomi och livshantering. Efter att hela analysen hade gjorts kom det klart fram fyra huvudteman med rubrikerna psykisk hälsa, stöd i studier, relationer och att bli självständig.

7 RESULTATREDOVISNING

Frågeformuläret besvarades slutligen av 10 kuratorer och de flesta svaren var mycket utförliga. Efter innehållsanalysen kom det tydligt fram fyra huvudteman i texten och dessa är att bli självständig, psykisk hälsa, relationer och stöd i studier. Citaten finns med för att tydliggöra svaren och jag har översatt alla svar till svenska fastän vissa svar var på finska. Valet att översätta svaren gjordes för att göra arbetet tydligare.

Tabell 1: Övergripande teman som ungdomar behöver stöd med

Att bli självständig	Psykisk hälsa	Relationer	Stöd i studier
<ul style="list-style-type: none"> • Livshantering • Sömn och kost • Rusmedel • Ekonomi (jobb, FPA bidrag) • Bostad • Livskriser • Identitet • Sexual identitet 	<ul style="list-style-type: none"> • Ångest • Nedstämdhet • Depression • Utmattning 	<ul style="list-style-type: none"> • Familj • Vänner • Ensamhet • Hemsituation • Andra sociala relationer 	<ul style="list-style-type: none"> • Frånvaro • Höga krav • Stor belastning • Stress • Motivationsbrist

7.1 Att bli självständig

Flera saker gällande att bli självständig är aktuella i ungdomarnas värld. Det handlar om ekonomi, bostad, olika stöd för studerande, livshantering men också frågor om den egna identiteten och personen den unga vill vara.

När vi frågade kuratorerna vilka teman ungdomarna mest behöver stöd i utanför skolmiljön och i skolan var det åtta kuratorer som tog upp ekonomi eller frågor gällande bostad samt olika stöd från FPA i deras svar. Då handlar det alltså om frågor gällande att flytta ut från barndomshemmet och hur man kan söka bostad samt vilka olika instanser och företag som erbjuder förmånliga bostäder. Unga vill ofta få reda på hur de kan skaffa sig en billig lägenhet eftersom unga och studerande sällan har stor budget. Förmånerna som FPA erbjuder handlar oftast om studiestöd eller andra stöd som studerande kan lyfta. Bostadsbidrag är också en vanlig stödform för studerande. Utkomststöd är ett annat bidrag som många studerande får. De är många olika blanketter som måste fyllas i och det kan kuratorn hjälpa till med. Det är alltså mer än hälften av de som svarade på frågeformuläret som lyfter fram den ekonomiska hjälpen de unga behöver hjälp med, vilket visar att det faktiskt tar upp mycket av kuratorns tid.

”Ekonomiska saker och bostads ansökning. Unga har ofta lite pengar till sitt förfogande. Bostadsansökning blir aktuellt då den unga börjar bli självständig.”

Det är även fler kuratorer som påpekar att stödet angående ekonomi och bostadsfrågor är tydligare i yrkesskolan.

”På yrkessidan är ekonomiska situationen och boende relaterade frågor viktigast.”

Det var också tre kuratorer som klart lyfte fram att ungdomar behöver stöd i livshantering. Frågor kring vardagsrytmen, kost och sömn är också aktuella. Det handlar om alla aspekter i den ungas liv. Det kom också fram att om någon av dessa aspekter inte fungerar bidrar det till problem på andra områden i den ungas liv som till exempel skolgången.

“Endel har svårt att begränsa och anpassa sin energi till vad som krävs av dem. Tex. kan de dra in på att äta, sova för att få mer tid till att prestera i skolan”

Två kuratorer tog upp att ungdomar funderar på sin identitet och sin sexuella identitet i samband med frågor om att bli självständig. De är stora frågor den unga kan känna sig ensam med fastän de är helt normala saker unga funderar på. De tar avstånd från sina föräldrar och börjar fundera var de själva passar in i världen.

“Med identitet menar jag frågor som gäller att växa upp, vem är jag och vad vill jag med mitt liv? Också frågor kring sexualitet handlar om identiteten.”

Det var också tre kuratorer som nämnde servicerådgivning till ett arbetssätt. Det visar att ungdomarna behöver hjälp med att hitta rätt service och rätta myndigheter att vända sig till i olika frågor. Detta behövs också då man funderar på att flytta till sitt första egna hem. Unga kan ha svårt att hitta rätt ställe att kontakta eller så kan det väckas frågor angående FPA stöd, till exempel vilket stöd som är aktuellt för just dem. Det är också viktigt att komma ihåg att vi alltmera i Finland har studerande på andra stadiet som har flyktingbakgrund och speciellt de kan behöva mycket handledning för att hitta rätt service.

“Iyrkesskola präglas arbetet av teman som FPA stöd och bostadsanskökan. Många studerande har invandrarbakgrund och behöver hjälp många saker angående levandet.”

“Ibland behöver de annan service än den skolan ordnar (ex. terapi, kontakt med ungsomssocialt arbete.”

7.2 Psykisk hälsa

Psykisk hälsa kom upp genom många olika begrepp i kuratorernas svar. Ungas problem gällande psykisk hälsa handlar främst om ångest, nedstämdhet och depression men ensamhet och den egna orken hos ungdomar lyfts också tydligt fram. Här lyfter flera kuratorer fram hur detta tydligare syns hos elever i gymnasium.

“På gymnasie sidan syns teman som utmattning, ångest, rädsla för sociala situationer och depression tydligare”

Sju kuratorer nämner ångest eller depression som ett övergripande tema som ungdomarna behöver stöd med. Ångest påverkar också andra aspekter i den ungas liv som till exempel kost och sömn. En stor belastning gällande skola är också något som orsakar ångest bland ungdomar. Panikkänslor var också kopplade till rädslor för sociala situationer.

“Tex. Saker som påverkar sinnesstämningen (stress, ångest, depression och känsla av panik)”

“Kroppsliga symtom så som ångest talar många ungdomar om. Ofta finns en koppling till sömn och mat och en stor belastning.”

Det kommer också upp flera arbetssätt som kuratorer använder speciellt med unga som har funderingar och kanske också svårigheter med den psykiska hälsan. Nätverkskort, styrkekort och olika självhjälpssverktyg nämns av flera kuratorer. Kuratorer använder sig av diskussion tillsammans med dessa verktyg för att stärka den ungas resurser och få den unga att hitta sina egna styrkor. Flera kuratorer säger också att de åtminstone ibland använder sig av enkäter som till exempel BDI- enkäten som kartlägger depression. Självhjälpssverktyg används också i arbetet, det är ett bra sätt att få den unga engagerad i processen.

“Beroende på case finns det ju olika metoder att använda, exempelvis nätverkskort, styrkekort eller bilder.”

“Har ex. använt mig av BDI-enkäten (enkät om depressionssyndrom) och självhjälpssverktyg som finns på Mieli (ex. vapaaksi viültelystä).”

Det lyfts också upp av kuratorerna att unga ibland har svårigheter att uttrycka sig och då kan det hjälpa att ha olika känslkort eller andra verktyg till sitt förfogande. Alla kuratorer som deltog i studien säger att samtal och dialog är ett av det viktigaste arbetsverktyget de använder sig av.

“I rummet finns många känsl- och behov-ord för att stöda diskussionen. Det är viktigt att stöda och förstärka den ungas egna aktörskap istället för att göra för den unga.”

*”Frågor om måendet kan vara mer eller mindre abstrakta: varför
mår jag såhär dåligt? och den unga behöver stöd i att reda ut varför
allt känns fel.”*

Det finns många verktyg som kan stöda samtalen mellan den unga och kuratorn. Kombinationen av samtal och till exempel känslkort kan vara till stor hjälp för unga och göra det lättare för dem att hitta ord för sina känslor. Det hjälper också med att hitta de egna starka sidorna och våga lita på dem. Unga kan ibland ha svårt att se objektivt på sin situation eller att hitta det positiva i sin situation och då kan känslkort eller styrkekort fungera som ett bra hjälpmedel till diskussionen.

*”Unga behöver också hjälp med att se nyanser och det positiva där de
kanske själva bara ser det dåliga, flera unga är rätt svartvita i sitt
tänkande...”*

7.3 Relationer

Alla kuratorer som svarade på frågeformuläret sade att relationer är ett av de centrala teman ungdomarna mest behöver stöd med. Det handlar om problematik med vänner, familj och i parförhållanden. Det är många olika typer av relationer som de unga vill tala om. Det kan handla om familjen eller vänner men också till exempel skolans personal. Unga funderar också på djupare saker som deras relation till samhället och resten av världen, hur de passar in i det hela.

*“...nästan alla samtal handlar på ett eller annat sätt om relationer -
till kompisar, föräldrar, lärare, samhället...”*

*“Temat som handlar om mentalt välbefinnande och relationer. De
teman är säkert de som mest diskuteras med ungdomar”*

Det som också lyfts upp är känslor som de unga har då de börjar i en ny skola och hur sociala förhållandena då ändras och eventuella ensamheten i den situationen. Unga värderar sina vänskapsrelationer mycket högt och ifall den unga inte har vänner kan hen känna sig mycket ensam speciellt ifall den unga börjar i en ny skola. Det lyfts också fram att unga kan känna sig ensamma fast de har många vänner och hör till flera kompisgrupper. Ensamhet i alla dessa former är aktuella för ungdomarna.

“Ensamhet kommer också till tals. I början av hösten känner en del ingen från tidigare, men många gånger löser sig detta efter att det gått en tid. Sedan finns de de som känner ensamhet även om de tillhör stora kamratgäng.”

Sex stycken kuratorer, det vill säga mera än hälften av de som svarade på frågeformuläret anser att hemsituationen är något som ungdomarna ofta vill diskutera eller behöver hjälp eller stöd med. Dessutom lyfter tre kuratorer barnskyddet som en av deras samarbetspartners. Det tyder på att många unga har antingen själv en bakgrund i barnskyddet eller i barnskyddets eftervård eller så kan de ha egna barn och därför är temat aktuellt.

Kuratorerna berättar också att höga krav från familjen kan påverka på relationerna hemma och orsaka konflikter. Unga kan känna press från sina föräldrar och det kan leda till stress och det i sin tur till att relationen mellan den unga och föräldrarna påverkas.

Under denna fråga lyfter kuratorer åter upp skillnaden mellan gymnasium och yrkesskola. De anser att man med elever i gymnasium diskuterar mera kring teman angående mental hälsa än med elever i yrkesskola.

“I gymnasium dominerar teman angående relationer”

7.4 Stöd i studierna

Hälften av kuratorerna säger att unga behöver deras stöd i studierna i någon form. Det lyfts upp flera teman som kuratorn stöder de unga med. Mycket handlar om motivationsbrist hos studerande men det finns också problematik kring lärare, stress och till exempel oro i studiernas framskridning. Frånvaro är också en sak som lyfts upp av tre kuratorer.

Frånvaro är något som kan vara ett problem som härstammar från flera olika saker. Det kan helt enkelt handla om brist på motivation att gå i skola men det kan också vara en följd av mental ohälsa. Om den unga till exempel känner sig ensam kan det leda till att hen inte kommer till skolan. Det kan också vara panikkänslor, ångest eller depression som ligger i bakgrunden. Det är därför viktigt att diskutera frånvaro med den unga.

*“Frånvaro, bristande studeimotivation, stöd i att lösa
meningsskiljaktigheter/tala med läraren”*

Många unga kan också känna höga krav från familjen och därför vara oroliga. Det kommer fram att studerande också själva är oroliga över sin studieframgång. Inom dessa frågor kan det också komma fram mentala aspekter som ligger bakom som tex. depression eller panikkänslor. Vissa unga upplever också rädsla för sociala situationer och då kan det leda till frånvaro i skolan. Många av dessa teman hänger mycket ihop och oftast förekommer flera av dessa teman hos en ungdom.

*“Helt i alla slags teman, känslor och andra saker angående en
(självständigblivande) ung. Sådana kan vara tex. Mentalt
välbefinnande (stress, ångest, depression, panikkänslor),
studierelaterat (motivation, frånvaro, oro om studiernas framgång).”*

De allra flesta kuratorerna svarade att de hade ett bra samarbete med studerandevårdsteamet. I studerandevårdsteamet hör till exempel studiehandledare, speciallärare och skolpsykolog. Kuratorn kan tätt samarbeta med de olika professionella inom studerandevårdsteamet för att kunna erbjuda de bästa stödet för ungdomarna. Det är alltså väldigt viktigt med ett bra samarbete inom skolan.

*”Ibland kommer också studernaden med direkt problematik som tex.
ges över inom skolan till tex. Studiehandledare...”*

8 ANALYS

I detta stycke diskuteras hur resultatet hänger ihop med tidigare forskningen samt teoretiska referensramen. Resultaten granskas kritiskt mot tidigare forskningen, bakgrunden och den teoretiska referensramen för att få en djupare helhetsbild och tydliga resultat.

Syftet med studien är att kartlägga ungdomarnas stödbehov av kuratorns perspektiv hos kuratorer på andra stadiet som jobbar på finska eller svenska i Helsingfors. Min forskningsfråga var: I vilka situationer behöver unga stöd i skolan och i vardagen? Som det tidigare nämnts kom det tydligt fram fyra teman av kuratorernas svar; Att bli självständig, psykisk hälsa, relationer och stöd i studier. Dessa fyra teman har under

kategorier som till exempel depression, ångest, livshantering, ekonomi, svåra hemsituationer och parförhållanden. I tabellen (tabell 1) ser man hur de olika teman kategoriserats och vilka teman som anses hänga ihop.

8.1 Att bli självständig

I kuratorernas svar kom det tydligt fram hur ungdomarna behöver stöd i att bli självständiga. I praktiken kan det betyda att de unga behöver hjälp med att hitta ett jobb eller en bostad. Kuratorerna anser också att de olika bidragen och ekonomiska stöden som kan ansökas av FPA är någonting som de unga upplever att de behöver stöd i. Över hälften av kuratorerna nämnde ekonomi eller bostad som ett övergripande tema som ungdomarna behöver kuratorns stöd i. I genomsnitt vid 20–21 årsåldern flyttar de unga bort från sina föräldrar till sitt första egna hem, detta kan vara ett stort steg för många unga speciellt ekonomiskt (Allianssi 2016 s.45). Här kan kuratorn fungera som ett stöd till den unga.

Kuratorn kan också fungera som ett stöd för den unga om vardagen inte fungerar bra av någon orsak (Koulun kuraattorintyö). Livshantering kan vara svårt för unga och de kan känna sig ensamma med frågorna kring det. Tre kuratorer som svarade på frågeformuläret skrev att sömn är ett tema unga ibland har svårt med och då kan det vara bra att unga får diskutera om sina tankar med en trygg vuxen.

Määttänen (2017 s.58-63) lyfter upp i sin pro gradu-avhandling att livshantering är ett av de populära teman varför kuratorn kontaktas. I avhandlingen lyfts specifikt fram ungas önskan att vara självständig. Det lyfts också fram att i 51% av fallen är det eleven själv som kontaktar kuratorn vilket också tyder på att ungdomarna själv anser att de vill ha en vuxen att diskutera sina tankar med. Detta visar också svaren på enkäten, unga önskar bli mera självständiga och vill diskutera sina tankar med till exempel kuratorn.

En femtedel av kuratorerna skrev att unga vill diskutera om frågor kring den egna identiteten. Dunderfelt (2011 s. 84–85) tar upp hur individen i ungdomsåren försöker hitta sig själv och sin identitet. Den unga försöker ta avstånd från sina föräldrar och bli självständig och hitta sin egen plats i samhället. Samtidigt handlar det om att söka efter förebilder i till exempel populärkulturen, men också om att hitta sina egna styrkor. Under

ungdomstiden formas den ungas identitet och man börjar forma sin moral och sin egen livsåskådning.

En femtedel av de kuratorer som svarade skrev också att ungdomar funderar på sin sexuella identitet. Det är mycket normalt och hör till ungdomsåren. Dunderfelt (2011 s.84–96) lyfter upp hur man i 15–18 års åldern börjar bygga djupare relationer och även förtjusningar börjar förekomma. Ifall den unga då börjar fundera på sina känslor mot en annan person kan kuratorn fungera som en trygg vuxen som den unga kan diskutera dessa tankar och känslor med. Det handlar också om att hitta en feminin eller maskulin identitet enligt Havughurst och ifall denna identitet inte formas enligt det biologiska könet eller samhällets normer kan det uppstå många frågor och osäkerhet hos den unga.

Alla kuratorer svarade att individuella samtal och dialog är deras främsta arbetsverktyg. Dessutom meddelade hälften av kuratorerna att de använder nätverkskort och styrkekort i sitt arbete. Styrkekort bidrar till empowerment. Empowerment handlar om att stärka individens resurser så att hen kan ta kontroll över sitt eget liv (Nivala & Ryynänen 2019 s. 158). Det handlar om att hjälpa den unga att hitta sina styrkor och att stöda den unga med att lita på sig själv och tro på sina förmågor. Detta i sin tur kan hjälpa den unga att bli mer självständig eftersom för hen litar på att hen kan klara sig på egen hand.

Det att kuratorer använder sig av till exempel styrkekort visar att de använder sig av sociokulturell inspiration som också förknippas med empowerment. Sociokulturell inspiration handlar om att inspirera till förändring genom till exempel kreativa sätt. En kurator skrev i formuläret att arbetet handlar om att stöda studerande, inte göra allting för dem, utan att finnas bredvid och vägleda. Kuratorn kan stöda den unga att hitta sina styrkor och ta kontroll över sitt liv. Det är vad sociokulturell inspiration bygger på.

8.2 Psykisk hälsa

Ångest var ett tema som hälften av kuratorerna som svarade på frågeformuläret ansåg som ett viktigt tema som ungdomarna ofta vill diskutera. Det lyftes också upp av en kurator att unga ofta inte förstår varför de känner på ett visst sätt och varför allt känns fel. Då kan de vända sig till sin kurator för att diskutera tankarna och känslorna och kuratorn kan hjälpa dem att få klarhet på deras situation.

Wallin (2011 s. 85–89) beskriver kuratorns arbete som att man jobbar med unga och barn som till exempel lider av depression och ensamhet. Enligt Allianssi ry. (2016 s.63) kände sig en tredjedel av unga i yrkesskola eller gymnasium nedstämda eller deprimerade. Depression var också något fyra kuratorer skrev att unga funderar över. Fyra kuratorer nämnde att de i sitt arbete använder olika enkäter som till exempel BDI-enkäten om depression för att kartlägga de ungas situation. Enligt enkäten ”Hälsa i skolan” (THL 2019) kände 20% av gymnasieelever att de inte fått stöd av skolans vuxna i sin sinnesstämning, det visar att elever blir ensamma. I en annan studie i vår tidigare forskning kom det fram att en fjärdedel av ungdomar inte känner att de får tillräckligt med stöd av skolans personal (Komulainen 2016 s.45–46).

Hälften av kuratorerna nämnde att en viktig samarbetspartner för dem är psykiatrin, detta betyder att dessa teman är aktuella för många unga. Kuratorer kan också hänvisa studerande vidare till dessa tjänster om de anser att den unga har behov av det.

Dunderfelt (2011 s. 84–96) skriver om utvecklingsutmaningar i ungdomsåren enligt Havughursts. Han lyfter fram att en utmaning är att bli självständig i sitt känsloliv gentemot sina föräldrar och andra vuxna, att förstå sina känslor och acceptera dem.

Hwang och Nilsson (2019 s. 322-323) skriver också att man i ungdomstiden börjar granska sin omgivning och sina medmänniskor. De unga har mycket känslor och blir mer medvetna om andras reaktioner och kan bättre läsa andra människors ansiktsuttryck. Det kan leda till att man som ung börjar granska sig själv mera kritiskt. Detta påverkas också av samhällets normer och utvecklings- samt skönhetsideal. Det kan vara psykiskt jobbigt för ungdomar att känna att de inte passar in.

Alla kuratorer som fyllde i vårt frågeformulär meddelade att samtal och dialog är ett av deras viktigaste arbetsverktyg. Att lyssna på vad den unga säger, tänker och känner anses alltså som mycket viktigt i arbetet. De sade att oftast behöver de unga en trygg vuxen att diskutera sina tankar med för att få klarhet på sina känslor. I diskussion kan empowerment användas som ett verktyg, man diskuterar med den unga och stärker hens resurser. Med hjälp av diskussion kan kuratorn hjälpa den unga att hitta de förändringar som måste göras för att hen skall må bättre och stöder hen i processen. Puotinen (2008 s. 49-51) skriver i sin pro gradu-avhandling att nionde klassister önskar att kuratorn skulle vara närvarande både psykiskt och fysiskt, det tyder på att stödsamtalen är viktiga för unga.

8.3 Relationer

Ungdomstiden handlar mycket om att testa sina egna gränser och ta avstånd till sina föräldrar. Det handlar också om att protestera mot auktoriteter som sina föräldrar eller lärare (Dunderfelt 2011 s.84–85). Därför kan det hända att det blir problem med relationer hos unga. Alla kuratorer som svarade på formuläret skrev att ett tema som unga vill diskutera är sociala relationer, exempel som lyftes upp var vänner, föräldrar och lärare. Detta tyder på att relationer är mycket viktiga för unga. Unga värderar sina vänner mycket högt, oftast högre än till exempel sin familj, och över hälften av unga träffar sina vänner dagligen (Allianssi ry 2016). Därför kan det behövas kuratorns stöd till att upprätthålla dessa relationer speciellt relationen mellan hemmet och skolan.

Det har tidigare i enkäten ”Hälsa i skolan” (THL 2019) kommit fram att ungdomar känner sig ensamma, till och med 20% av gymnasieelever i Helsingfors svarade att de ibland känner sig ensamma. Dessutom svarade 10% av pojkarna att de inte har en enda nära vän. Kuratorerna som svarade på frågeformulär meddelade om likadana situationer. Enligt undervisnings- och kulturministeriets forskning var det 7 % som meddelade att de inte hade en enda nära kompis, och en tiondedel som meddelade att de ibland eller konstant känner sig ensamma inom andra stadiets utbildningar. I vår studie var det en femtedel av kuratorerna som meddelade att ensamhet är ett övergripande tema som diskuteras med unga.

I frågeformuläret svarade sex av tio kuratorer att hemsituation var något unga ville diskutera om och behövde kuratorns stöd till. Det är viktigt att uppmärksamma de unga som säger att de har problem hemma med föräldrarna eller annars har en svår hemsituation. Det att den unga bor hemma med sin kärnfamilj är en skyddsfaktor och man ska uppmuntra till en bra relation till föräldrarna (Nuoret 2019). Som tidigare dock lyftes fram är det ofta just i ungdomsåren som den unga tar distans till sina föräldrar och vill börja testa sina egna gränser och småningom bli självständig. Det är bra att de unga söker sig själv och testar sina gränser, men det är ändå viktigt att försöka upprätthålla en fungerande relation till föräldrarna.

Määttänen (2017 s.58–62) lyfter upp populära teman varför kuratorer i gymnasier kontaktas, bland dessa teman är familj och sociala relationer. Då man går mer djupare in på temat lyfts det speciellt upp utmaningar i växelverkan med familjen och

motstridigheter med föräldrarna Den sociala utvecklingen hos eleverna kommer också ofta fram. I vår studie svarade sex av tio kuratorer att hemsituation var något unga ville diskutera om och behövde kuratorns stöd till. Wallin (2011 s. 103–106) påpekar att kuratorns arbete handlar också om familjearbete i den mån att man stöder föräldrarna i sitt föräldraskap. Det handlar också om att stöda förhållandet mellan studerande och föräldrarna.

Den sociala dimensionen av sociokulturell inspiration kan också ses som ett sätt kuratorn stöder unga i frågor kring relationer. Som i tidigare stycket nämndes kan det handla om konfliktsituationer med föräldrarna och då kan ett sociokulturellt arbetssätt stöda den unga att hantera situationen. Kuratorn kan hjälpa den unga att få ord på sina känslor och lära sig att reagera på konflikter på ett konstruktivt sätt. Det är också ett sätt för unga att lära sig att ta hänsyn till andras känslor och acceptera att alla inte tänker och känner lika. (Kurki et al. 2006 s. 80)

8.4 Stöd i studier

På frågeformuläret svarade hälften av kuratorerna att ett övergripande tema som ungdomarna vill diskutera handlar om studierelaterade frågor. Hälften skrev att brist på motivation är vanligt bland unga och tre skrev att frånvaro är ett tema som upprepas bland unga. Määttänen (2017 s.58–62) lyfter också upp detta i sin pro gradu-avhandling. Määttänen skriver dessutom att gymnasiekuratorer kontaktas bland annat på grund av arrangemang gällande skolgång och inläring. De mer specifika teman inom detta område handlar om frånvaro och brist på motivation. Det kom också fram att populära teman är stress och utbrändhet.

I lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) beskrivs elevhälsans, som innefattar psykolog- och kuratorstjänster i skolan, arbetsuppgifter med att främja och stöda elevernas studieframgång och en god fysisk och psykisk hälsa samt socialt välbefinnande. Alltså handlar kuratorns arbete också enligt lagstiftningen om att stöda eleverna med sin skolframgång. Alla kuratorer som svarade på formuläret skrev att de anser att samarbetet med studerandevårdsteamet fungerar bra, till denna arbetsgrupp hör också speciallärare och studiehandledare. Kuratorn kan alltså tillsammans med dessa stöda unga i skolgången.

I enkäten ”Hälsa i skolan” kom det fram att 42% av studerande i yrkesskolor nästan aldrig drunknar i skolarbete medan motsvarande siffran är endast 14% i gymnasier. Detta tyder på att skolan är mer krävande i gymnasier än i yrkesskolor. Av kuratorerna som svarade på frågeformuläret var det tre kuratorer som påpekade skillnaden mellan gymnasier och yrkesskolor. Gymnasier är mera krävande och därför söker sig unga ofta till kuratorn med problematik kring den egna orken.

Kuratorn kan också fungera som ett samtalsstöd ifall unga känner höga krav av till exempel sina föräldrar eller andra i sin närkrets (Koulun kuraattorintyö 2020). Unga kan också behöva stöd med frågor gällande sin framtid och stressade över skolgången och då kan kuratorns stöd vara bra. Fyra kuratorer meddelade att unga upplever hög stress och vill diskutera om det med kuratorn.

Kultur är också något som kom upp i svaren från frågeformuläret. Ifall kuratorn känner till kulturen hos unga som kommer från andra länder kan man bättre stöda dem (Förbom 2014 s.12–14). En kurator i vår studie nämnde att många unga har flyktningbakgrund och att det är viktigt att komma ihåg. En viktig samarbetspartner som nämndes av två kuratorer var integrationsmyndigheterna.

Kulturella dimensionen i sociokulturell inspiration som handlar om individens medvetna val kan ses hänga i ihop med hur kuratorn stöder unga i sina studier. I sådana fall då det handlar om motivationsbrist och frånvaro kan kuratorn stöda den unga att förstå hur hen själv kan påverka sitt liv och ta kontroll. Det handlar om att den unga förstår att de val hen gör påverkar hens liv, ifall hen vill göra en förändring har hen möjlighet till det och kan få det till stånd. Kuratorn stöder unga i den processen.

9 DISKUSSION

I detta kapitel diskuteras resultaten och hur forskningsfrågan blev besvarad. Dessutom diskuteras metoden och vilka för- och nackdelar bytet av metoden hade i arbetet. I detta kapitel diskuteras också hur den använda metoden tillämpade sig i arbetet. I slutet av kapitlet föreslås även idéer för fortsatt forskning.

9.1 Resultatdiskussion

Syftet med arbetet var att kartlägga kuratorers arbetsbild i skolan, det vill säga vilka stödbehov det finns hos dagens ungdomar. Fokuset ligger alltså på kuratorns upplevelser och erfarenheter av de ungas stödbehov och de teman som unga söker sig till kuratorn med.

Forskningsfrågan var: I vilka situationer behöver ungdomar stöd i skolan och i vardagen?

I resultatet syns tydligt att kuratorerna lyfte upp fyra olika huvudteman som unga behöver stöd i. De huvudsakliga teman är: att bli självständig, psykisk hälsa, relationer och stöd i studier. I alla dessa var det tydliga underrubriker som blev synliga i kuratorernas svar. Det var också vissa teman som blev mer synliga än andra.

Att bli självständig innehöll flera underkategorier. Det som kanske allra tydligast kom fram var det ekonomiska stödet som unga i dagens samhälle behöver som vi inte hade träffat på i vår tidigare forskning. Det handlar mycket om ungas vilja att flytta från sitt barndomshem och bli självständiga. Det som också var synligt var behovet av olika FPA-förmåner hos unga människor.

Hälften av kuratorerna skrev att stödbehov gällande ekonomi är vanligt och flera pointerade att den tydligare syns i yrkesskolor än gymnasier. Det kan anses logiskt om man tänker att unga i yrkesskolor utbildar sig till en bransch och får ett konkret yrke när de utexamineras medan gymnasieelever har en mer allmänbildande utbildning och funderar mer på vad de vill ha som yrke i framtiden. Därför kan dessa frågor vara mer aktuella i yrkesskolor än i gymnasier.

Dessutom var det synligt att de även i skolmiljön finns ett ganska stort behov av servicerådgivning. Unga behöver hjälp med att hitta rätt service. Det kan hänga ihop med ekonomiska faktorer som att man inte vet var man kan söka bostad eller vilka FPA-förmåner den unga själv har rättighet till. Det som kuratorer också tog upp var att det kan handla om helt andra saker som till exempel terapi. Dessutom nämnde en kurator att många studerande i yrkesskolor har flyktingbakgrund och kan behöva stöd med att hitta service också inom det området.

Det kom också fram att samarbetet med specialläraren och studiehandledaren var viktigt då de gällde studierelaterade frågor. Mycket handlar om brist på motivation som i sin tur syns som frånvaro i skolan. Utöver detta upplevde unga bland annat oro gällande egna studieframgången, men också teman som stress, den egna orken och utbrändhet lyftes tydligt fram. Sådana teman hängde också mycket ihop med den psykiska hälsan.

Andra teman som kom upp gällande psykiska hälsan var depression, ångest och panikkänslor. Det var hälften av kuratorerna som nämnde ångest som ett övergripande tema. Det kom också fram att ångest ofta hänger ihop med prestationskrav i skolan. Det kom också upp att dålig aptit kan vara ett kroppsligt symtom på ångest och ett tema som unga funderar kring. Det var också unga som funderade kring varför de känner som de känner och varför allt blir fel. Här sade kuratorer att de fungerar som ett extra par ögon och försöker hjälpa den unga att inse helheten eftersom de ofta kan tänka mycket svartvitt och inte se det positiva i den egna situationen.

Ensamhet var ett mycket tydligt enskilt tema som många unga har svårt med. Det kom upp olika typer av ensamhet av kuratorer. En typ av ensamhet var tydligt det att några unga inte har nära vänner och svårt att komma med i gruppen, kanske den typen av ensamhet man allra först tänker på. En annan typ av ensamhet handlar om att unga känner sig ensamma fastän de har vänner och tillhör flera olika kompisgrupper. Dessa teman kan också hänga ihop med den egna identiteten och att man känner att man inte passar in. Även i detta fall kan kuratorn fungera som samtalsstöd och försöka hjälpa den unga att reda ut sina tankar.

I ungdomen försöker den unga ta distans från sina föräldrar för att bli mer självständig och det i sin tur kan orsaka konflikter i familjen och svårigheter hemma. Växelverkan mellan familjen är mycket viktig och något kuratorer jobbar mycket på med unga. Flera kuratorer meddelade att hemsituation är något unga kommer för att diskutera med sin kurator. Den svåra hemsituationen kan sedan leda till olika andra teman som till exempel inom psykiska hälsan. Detta tema går också in på studierelaterade frågor om den unga till exempel upplever höga krav från familjen och det i sin tur orsakar stress.

Livshantering var en annan tydlig kategori som kuratorerna meddelade att unga behöver stöd med. Det kan handla specifikt om kost, sömn och svårigheter med en sund dygnsrytm. Här kan kuratorn fungera som samtalsstöd med att fundera på hur man kunde

förbättra situationen. Kuratorn kan också använda sig av empowerment i dessa situationer och inspirera den unga att göra en positiv förändring i levnadsvanorna. Kuratorerna meddelade användning av styrkekort och de kan användas även när man diskuterar livshantering.

Kuratorerna meddelade att identitet är något den unga funderar mycket på. Frågor kring den egna framtiden och de egna förmågorna är i många ungas tankar. Styrkekort var något över hälften av kuratorerna sade att de använder i sitt arbete. Det är ett mycket bra verktyg då unga har frågor kring sin egen identitet och vem de är. Det kan vara lättare att hitta styrkorna hos den unga genom kort och sedan stärka dem. Det är ett sätt att bidra till empowerment. Den sexuella identiteten är också något unga funderar på och då kan det handla om frågor kring den egna sexuella läggningen men också den egna kroppen och maskulina eller feminina rollen. Dessa frågor hänger också mycket ihop med samhällets normer och funderingar kring identitet.

Kuratorns jobb handlar alltså om olika slags teman inom alla aspekter i livet. Det finns inte ett visst tema eller ett visst problem som alla kuratorer jobbar med eller som på något vis definierar kuratorns arbete. Många problem är dessutom mångfasetterade och en sak leder ofta till en annan. I allmänhet kan man konstatera att kuratorn jobbar med de sakerna som unga själv lyfter upp och behöver stöd i. Kuratorerna måste därför ha mycket kunskap inom olika områden, men alla teman handlar ändå på något vis om unga och deras liv.

Resultatet kan hjälpa kuratorer att få en helhetsbild om ungdomars stödbehov och stöda dem i utvecklingen av sitt arbete. Kuratorerna kan också få stöd och förståelse i ungdomarnas stödbehov med ett större perspektiv med hjälp av studien och dessutom få insikt i vilka andra stödbehov det finns hos unga

Resultatet i denna studien kan hjälpa kuratorer att få en helhetsuppfattning om ungdomars stödbehov och stöda dem i utvecklingen av sitt arbete. Kuratorerna kan också få ett bredare perspektiv och förståelse för ungdomarnas stödbehov i allmänhet med hjälp av studien. Resultatet kan också fungera som ett stöd för arbetet eftersom kuratorer jobbar mycket självständigt.

9.2 Metoddiskussion

När vi brainstormade kring studien gjorde vi ett medvetet beslut att istället för att fråga ungdomar om deras åsikter att fråga kuratorerna hur det upplever stödbehovet. Detta ville vi göra för att få en större blick på helheten. Ifall vi hade valt att fråga unga om deras upplevelser skulle vi ha behövt flera respondenter för att se helheten. När vi frågar kuratorer om deras erfarenheter får vi en helhetsblick av alla de unga som kuratorn jobbar med och har kontakt med istället för att bara höra hur en ungdom upplever kurators arbete. Dessutom är vårt ämne relativt känsligt och därför bestämde vi oss för att fokusera på kuratorerna och deras arbete.

Som metod användes ett frågeformulär med endast öppna frågor. Denna metod valdes på grund av att skolorna i Finland i allmänhet stängdes från och med mitten av mars år 2020 på grund av covid-19 pandemin. Detta gjorde att den ursprungliga planen att ta sig till skolor och intervjua kuratorer inte mera var möjlig. Det gjordes ett beslut att inte försöka arrangera telefonintervjuer eftersom tidtabellen var så knapp. Då beslöt vi också sinsemellan med den andra skribenten att skilja på våra arbeten och redovisa frågorna skilt. Allt detta på grund av undantagstillståndet i samhället och de skiljande tidtabellerna.

Det som var positivt med att byta metod var att respondenterna blev flera. Ursprungligen var tanken att intervjua 5–6 kuratorer och med frågeformuläret blev det 10 svar. Detta betyder att nästan dubbelt flera kuratorer deltog i studien än det ursprungligen tänkts, vilket är en mycket positiv aspekt med tanke på tillförlitligheten av studien.

Genom hela processen har bakgrunden och tidigare forskningen varit framme och granskats kritiskt. Metoden anses också ha varit tillförlitlig eftersom den använts i andra forskning tidigare och allt material som använts har samlats genom att respondenterna har varit anonyma genom hela processen. Vi kunde inte heller ha förutfattade meningar av svaren eftersom vi inte fick veta vem av kuratorerna som hade lämnat in vilka svar.

Det som blev bort när vi inte kunde genomföra intervjuerna var kroppsspråket, andra gester och miner kunde vi inte tolka. Dessutom föll vissa följdfrågor bort och vi hade inte möjligheten att begära tydligare förklaringar av kuratorerna. Vi kunde inte heller specificera och förklara tydligare våra frågor så det fanns risk för missförstånd. I allmänhet lyckades vi dock bra och det var enbart en fråga som en respondent inte förstod,

överlag fick vi alltså bra svar. Vissa svar blev dock mycket korta, bara några ord. Några kuratorer hade inte motiverat svaren så mycket som vi hoppades. Oavsett fick vi fler svar än förväntat så det blev tillräckligt med material att analysera. Vi kunde inte heller förklara våra frågor tydligare till respondenterna så vissa aspekter blev helt tydligt bort som följd av att vi beslöt att byta metod.

Materialet som vi samlade in var naturligt att analysera. Det kom upp mycket tydliga teman, kategorier och underkategorier som hängde bra ihop med bakgrunden och teoretiska referensramen. Tidigare forskningen var också till en viss grad mycket väsentlig, men mobbning var ett tema som relativt kraftigt lyftes upp. Kuratorerna i sin tur nämnde inte mobbning som ett så starkt tema som förväntat och därför blev det till vissa delar svårt att koppla till den tidigare forskningen. Vissa sammanhängande teman hittades dock där också.

Arbetsprocessen har dragit ut mera än förväntat och forskningsfrågorna har ändrats mycket under tiden för att vara relevanta. Kuratorer och ungdomar har ändå varit i fokus genom hela processen. Jag tänker att det möjligtvis var väldigt bra att metoden blev frågeformulär istället för intervju bara på basen av att informanterna blev fler och studien fick mera tillförlitlighet och mera åsikter och olika synvinklar med i helheten.

Analyserandet av data blev ganska lika som planerat. Innehållsanalys användes som analysmetod och teman, kategorier samt underkategorier kom tydligt fram. Det blev relativt naturligt att hitta de övergripande teman och de hängde tydligt ihop med bakgrunden och den teoretiska referensramen till arbetet.

9.3 Fortsatt forskning

I fortsättningen kunde man forska inom hur kurators arbete skiljer sig på yrkesskola och gymnasium. I denna studie lyftes inom flera teman upp hur arbetet på de olika skolorna skiljer sig så det kunde vara intressant att få klarhet på. Ungdomarna i de olika skolorna är faktiskt i lite olika livssituationer som kan göra att stödbehoven tydligt är olika. Dessutom kunde det också vara intressant att skilja på svensk- och finskspråkiga skolor för att se ifall det finns skillnader i stödbehovet hos unga då man tar i beaktande språket och kulturen.

KÄLLOR

- Adams, R., 2008, *Empowerment, participation and social work*, 4:e uppl. Palgrave macmillan.
- Allianssi ry, 2016, Helsingfors. Tillgänglig: <https://www.alli.fi/sites/default/files/2018-05/ns16-netti.pdf> Hämtad 10.4.2020
- Ammattinetti, Koulukuraattori, Tillgänglig:
http://www.ammattinetti.fi/ammattit/detail/287_ammatti
Hämtad 27.1.2020
- Dunderfelt, T., 2011, *Elämäntarkkailu*, WSOY Pro, Helsinki.
- Förbom, J., 2014, *Kauhajoen mallilla tukea romanilasten koulunkäyntiin* I: Susan, V. (red.), *Yhdenvertaisuuden-julkaisu Osa 3: Pidä huolta - esimerkkejä yhdenvertaisuuden edistämisestä*, Sisäministeriö, Helsinki, s. 11-14. Tillgänglig: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78997/Yhdenvertaisuus-julkaisu%20Osa%203%20Pid%C3%A4.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Hämtad: 1.3.2020
- Henricson M., 2017, *Vetenskaplig teori och metod. Från idé till examination inom omvårdnad*, Studentlitteratur, Lund, Upplaga 2:1.
- Hwang P., Nilsson B., 2019, *Utvecklingspsykologi*, 4:1, Natur och kultur, Stockholm.
- Jacobsen, D., 2012, *Förståelse, beskrivning och förklaring – Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*, Studentlitteratur AB, Lund.
- Wallin, A., 2011, *Sosiaalityö koulussa – avaimia hyvinvointiin*, Tietosanoma Oy.
- Komulainen S-M., 2016. *Yläkoululaisten masennusoireilu ja kouluympäristön tarjoama sosiaalinen tuki*. Pro-gradu Lapin yliopisto. Tillgänglig: <https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/62427>
Hämtad 5.2.2019
- Koulun kuraattorintyö 2020, Tillgänglig: <https://jelppii.fi/etusivu/koululta-saatava-apu/kaveri-ja-perhesuhteisiin-kuraattori/>
Hämtad 27.2.2020
- Kurki L., 2000, *Sosiokulttuurinen innostaminen, vastapaino*, Tammerfors.
- Kurki L., Nivala E., Sipilä-Lähdekorpi P., 2006, *Sosiaalipedagoginen sosiaalityö koulussa*, Finn Lectura, Helsingfors.
- Lag om elev- och studerandevård 30.12.2013/1287, Finlands författningssamling. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2013/20131287> Hämtad 27.1.2020

- Määttänen M., 2017, *Psykososiaalista ja yhteisöllistä työtä - rekisteriaineistotutkimus kuraattorintyöstä Helsingin lukioissa*, Pro-gradu, Jyväskylän Yliopisto. Tillgänglig: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/57064/URN:NBN:fi:ju-201802141490.pdf?sequence=1>
Hämtad 5.2.2019
- Nuoret, THL, 2019 Tillgänglig: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/elamankulku/nuoret>
Hämtad 25.2.2019
- Puotinen S., 2008, "Jos olisin koulukuraattori..." Yhdeksäsluokkalaisten näkemyksiä koulun sosiaalisuudesta, Pro-gradu Jyväskylän yliopisto. Tillgänglig: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/18389/URN:NBN:fi:ju-200805071440.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Hämtad 5.2.2019
- THL, *Hälsa i skolan*, 2019. Tillgänglig: https://sampo.thl.fi/pivot/prod/sv/ktk/ktk1/summary_perustulokset2 Hämtad 10.4.2020
- TENK – Forskningsetiska delagtionen, 2019, Etiska principer för humaforskning och etisk prövning inom humanvetenskaperna i Finland. Tillgänglig: https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakkoarvioinnin_ohje_2019.pdf Hämtad 2.4.2020
- Undervisnings- och kulturministeriet, 2018, *Förebyggande av mobbning samt främjande av arbetsro inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen samt på andra stadiet*. Slutrapport, Undervisnings- och kulturministeriet, Helsingfors. Tillgänglig: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160694/okm16.pdf>
Hämtad: 1.3.2020

BILAGOR

9.4 Bilaga 1

E-posten vi skickar med länken till formuläret:

Bästa kurator,

Vi Nea Salvén och Patrick Koski är på slutrakan av våra socionomstudier på Yrkeshögskolan Arcada. Vi skriver våra examensarbeten om hur kuratorerna upplever ungdomarnas stödbehov i skolan och i vardagen. Vi vänder oss nu till er och önskar att ni kunde delta i vår studie. Vår plan var att utföra intervjuer med kuratorer men på grund av de omständigheter som råder i samhället har vi bestämt oss för att samla in informationen via ett frågeformulär istället. Med unga syftar vi på under 25 åringar och ber er att hålla det i tankarna då ni svarar på våra frågor. Vi ber er att skriva om era erfarenheter i allmänhet och inte om den undantagssituation vårt samhälle nu befinner sig i. Vi önskar att ni skriver så utförligt som möjligt om era upplevelser och motiverar era svar. Tack på förhand!

Hyvä kuraattori,

Me, Nea Salvén ja Patrick Koski olemme sosionomi opintojemme loppusuoralla Yrkeshögskolan Arcadassa. Kirjoitamme opinnäytetöitämme, joissa kartoitamme nuorten tuen tarvetta kuraattorin näkökulmasta. Tästä syystä käännyimme nyt teidän puoleenne ja toivomme, että voisitte osallistua tutkimukseemme. Suunnitelmamme oli kerätä tietoa haastattelujen muodossa, mutta poikkeuksellisen yhteiskunnallisen tilanteen vuoksi olemme päättäneet kerätä tietoa kyselylomakkeen avulla. Nuorilla viittaamme työssämme alle 25 vuotiaisiin ja pyydämme teitä pitämään tämän mielessänne, kun vastaatte kysymyksiin. Pyydämme teitä kertomaan kokemuksistanne arjessa keskittymättä yhteiskuntamme poikkeustilanteeseen. Toivomme, että vastaatte mahdollisimman kattavasti ja perustelette vastauksenne. Kiitos etukäteen!

9.5 Bilaga 2

Frågeformuläret med informerat samtycke:

Genom att fylla i formuläret ger jag mitt samtycke för att delta i studien som görs i samband med examensarbetet av Nea Salvén och Patrick Koski. Arbetet kartlägger kuratorers upplevelser av ungdomarnas stödbehov. Jag ger mitt samtycke till att materialet som samlas in används i examensarbetet. Jag förstår syftet med studien och att jag deltar anonymt i arbetet. Jag förstår att jag frivilligt deltar i studien och att information som samlas in enbart hanteras av Nea Salvén och Patrick Koski.

Täyttämällä lomakkeen annan suostumukseni osallistua tutkimukseen, joka tehdään Nea Salvénin ja Patrick Kosken opinnäytetyön yhteydessä. Opinnäytetyö kartoittaa kuraattorien kokemuksia nuorten tuen tarpeesta. Annan suostumukseni käyttää koottua materiaalia opinnäytetyötä varten. Ymmärrän työn tarkoituksperän ja tiedostan olevani anonymi. Ymmärrän osallistuvani vapaaehtoisesti ja että kerättyä materiaalia käsittelevät ainoastaan Nea Salvén ja Patrick Koski.

1. Vilka är de övergripande teman som ungdomarna behöver stöd i av sin kurator i skolmiljön? Motivera ditt svar!
Mitkä ovat hallitsevat teemat, joissa nuori tarvitsee tukea kouluympäristössä?
Perustele vastauksesi!
2. Vilka är de övergripande teman som ungdomarna behöver stöd i av sin kurator utanför skolmiljön?
Mitkä ovat hallitsevat teemat, joissa nuori tarvitsee tukea kouluympäristön ulkopuolella? Perustele vastauksesi!
3. På vilka sätt stöder du ungdomarna? Finns det specifika arbetssätt eller verktyg du använder i ditt arbete?
Millä tavoin tuet nuoria? Käytätkö työssäsi tiettyjä työtapoja tai työvälineitä?
4. Hur samarbetar du med elevvårdsteamet? Finns det andra samarbetspartners, vilka?
Miten teet yhteistyötä oppilashuollon tiimin kanssa? Onko muita yhteistyökumppaneita, mitä?

5. Upplever du att unga får det stöd de behöver? På vilket sätt kommer det fram?
Motivera ditt svar!
Koetko, että nuoret saavat tarvitsemansa tuen? Miten tämä tulee esille? Perustele vastauksesi!
6. Upplever du att du har tillräckliga resurser för att ge unga det bästa möjliga stödet?
Hur kunde det förbättras? Motivera ditt svar!
Koetko että sinulla on tarpeeksi resursseja antaa nuorille paras mahdollinen tuki?
Miten tätä voisi parantaa? Perustele vastauksesi!
7. Hur tycker du att dagens trender syns i kurators arbete? (Sociala medier? Nya appar? Världsnyheter?) Motivera ditt svar!
Millä tavoin koet, että päivän trendit näkyvät kuraattorin työssä? (Sosiaaliset mediat? Uudet appit? Maailman uutiset?) Perustele vastauksesi!
8. Upplever du att chat-mottagning eller distansmottagning skulle vara ett bra verktyg att använda sig av i arbetet? Tror du att unga skulle få samma stöd?
Koetko, että chat-vastaanotto tai etävastaanotto voisi toimia työvälineenä?
Saisivatko nuoret saman tuen?